

VAKUUTUSVALVONTA

VAKUUTUSVALVONTA- VIRASTO

Toimintakertomus ja
tilinpäätöslaskelmat
2001

VAKUUTUSVALVONTAVIRASTO

**TOIMINTAKERTOMUS JA
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT**

2001

SISÄLLYSLUETTELO

YLIJOHTAJAN KATSAUS	1
1 TOIMINTAKATSAUS	4
1.1 TOIMINTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	4
1.1.1 Toiminta-ajatus ja visio	4
1.1.2 Tehtävät ja strategia	4
1.1.3 Toimintaympäristö	5
1.1.4 Tulossopimus, toiminnan rahoitus ja maksullinen toiminta	7
1.2 VIRASTON ORGANISAATIO JA JOHTO	7
1.3 HENKILÖKUNTA, TOIMITILAT JA MUUT RESURSSIT	9
1.4 TUKIPALVELUT	9
1.5 YHTEISTYÖSOPIMUKSET JA PROJEKTIT	9

2	TULOKSELLISUUDEN KUVAUS	10
2.1	VAIKUTTAUVUUS	10
2.1.1	Vakuutuslaitosten valvonta	10
2.1.1.1	Valvonta ja tarkastus	10
2.1.1.2	Valvontamenetelmien kehittäminen	12
2.1.1.3	Ryhmittymien valvonta	14
2.1.1.4	Kansainvälinen yhteistyö	14
2.1.1.5	Kotimaisen sääntelyn kehittäminen	15
2.1.1.6	EU-sääntelyn kehittäminen	15
2.1.1.7	IAIS:n standardien mukainen toiminnan arviointi	16
2.1.2	Markkinavalvonta	17
2.1.2.1	Valvonta ja tarkastus	17
2.1.2.2	Sääntelyn kehittäminen	18
2.1.3	Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta	18
2.1.3.1	Ohjaus, valvonta ja tarkastus	18
2.1.3.2	Kotimainen ja kansainvälinen yhteistyö	19
2.1.4	Johtamisen ja henkilöstön kehittäminen	20
2.1.5	Hallinnon kehittäminen	20
2.1.6	Voimavarat	21
2.2	KANNATTAVUUS: KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMAT	21
2.2.1	Kustannusvastaavuuslaskelma, Vakuutusvalvontavirasto yhteensä, tmk	24
2.2.2	Kustannusvastaavuuslaskelma, vakuutustarkastuksen valvontamaksuilla katettava toiminta	25
2.2.3	Kustannusvastaavuuslaskelma, maksuperustelain mukaiset suoritteet	26
2.2.4	Kustannusvastaavuuslaskelma, työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta	27

3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT SEKÄ TILINPÄÄTÖKSEN LASKELMIEN TARKASTELU	28
3.1	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT, MK	28
3.1.1	Tuotto- ja kululaskelma	28
3.1.2	Tase	29
3.1.3	Talousarvion toteutumalaskelma	30
3.2	TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT	31
3.3	TILINPÄÄTÖKSEN LASKELMIEN TARKASTELU	38
3.3.1	Tuotto- ja kululaskelman tarkastelua	38
3.3.2	Taseen tarkastelua	39
3.3.3	Talousarvion toteutumalaskelman tarkastelua	39
3.3.4	Kustannusvastaavuuslaskelman tarkastelua	40
3.3.5	Vuoden 2001 vakuutustarkastuksen valvontamaksun tarkastelu valvottavaryhmittäin	41
3.3.5.1	Valvontamaksujen maksuunpano ja laskutusylijäämän tuloutus v. 2001	42
3.3.5.2	Kustannusten kohdennus valvottavaryhmittäin tilinpäätöksessä 31.12.2001, tmk	43
3.3.5.3	Laskutusylijäämä 31.12.2001 valvottava- ryhmittäin, tmk	44
4	SISÄINEN VALVONTA	45
5	ALLEKIRJOITUKSET	46

YLIJOHTAJAN KATSAUS

Maailmaa järkyttäneen vuoden 2001 syyskuun 11. päivän New Yorkin World Trade Centeriin kohdistuneen terroristi-iskun vaikutus maailman vakuutus- ja jälleenvakuutusmarkkinoihin on huomattava, joskaan ei läheskään niin dramaattinen kuin välittömästi iskun jälkeen esitetyt arviot markkinoiden osittaisesta romahtamisesta antoivat aiheen olettaa. Arviot vakuutusyhtiöiden korvattaviksi tulevien vahinkojen yhteismäärästä ovat olleet vaihtelevia. Viime aikoina on lehdissä esitetty vahinkojen nousevan 57 miljardin USD:n suuruiseksi. Joka tapauksessa on selvää, että kyseessä on historian suurin vakuutussektorin korvattavaksi tuleva ihmisen aiheuttama yksittäinen katastrofi. Maksettavien korvausten ei sinänsä arvioida aiheuttavan ylitsepääsemättömiä ongelmia maailman vakuutusmarkkinoille eikä niiden odoteta aiheuttavan vakavaraisuusongelmia ainakaan suuremmissa eurooppalaisissa vakuutusyhtiöissä.

EU:n vakuutusmarkkinoilla toimivien vakuutusyritysten sijoituksista jonkin verran yli 30 % on osakkeissa. Osakkeiden kurssilasku on eniten vaikuttanut henkivakuutusyhtiöihin. Vaikka osakemarkkinat ovat myöhemmin osittain elpyneet, terrori-iskun jälkeinen nopea pudotus pahensi jo ennestään alentuneiden omaisuusarvojen laskevaa trendiä. Vakuutusyhtiöiden sijoituksissa terroristi-iskua suurempi ongelma näyttää kuitenkin olevan osakemarkkinoiden pysyvämpi pudotus paria aiempaa vuotta selvästi alemmalle tasolle. EU:n vakuutusvalvojien mielestä vakuutusyhtiöiden yleisistä vakavaraisuusongelmista ei ole kuitenkaan pelkoa.

Pääomamarkkinoiden epävarmuus on jatkunut myös kuluvan vuoden puolella. Epävarmuutta aiheuttaa erityisesti maailmantalouden kasvuun liittyvä epävarmuus. Valtiot ovat pyrkineet vaikuttamaan talouskasvuun alentamalla voimakkaasti korkoja ja tukemalla yksityistä kulutusta erilaisilla veropaketeilla.

Vaikka terroristi-iskulla ei ollutkaan suoria vaikutuksia suomalaisiin vakuutusyhtiöihin, epäsuorat vaikutukset ovat merkittäviä. Osakkeiden kurssilaskun johdosta vakuutuslaitosten omaisuusarvojen kehitys oli samansuuntainen kuin muuallakin Euroopassa. Arvot olivat alimmillaan syyskuun 21. päivän tienoilla, mutta osakemarkkinoiden osittaisen elpymisen johdosta tilanne parani kohti vuoden loppua. Suomalaisten vakuutuslaitosten vakavaraisuus on kuitenkin koko ajan pysynyt hyvällä tasolla.

Jälleenvakuutussuojan saaminen terroristiriskien varalta on vaikeutunut. Jälleenvakuuttajat ovat joko sulkeneet terroristiriskit kokonaan jälleenvakuutussopimusten ulkopuolelle tai ainakin rajoittaneet korvattavaa määrää jyrkästi. Samalla jälleenvakuutushinnat ovat nousseet, joissain tapauksissa jopa moninkertaisiksi. Tämän seurauksena suurin osa suomalaisista vahinkovakuutusyhtiöistä on rajannut terroriteoista aiheutuvat vahingot osittain ja joku yhtiö kokonaankin yritysvaluutus korvauspiiriin ulkopuolelle 1.1.2002 lukien. Erillissuojia terroritekojen varalta on saatavissa erillistä maksua vastaan. Jälleenvakuutuslaitteensa osittaiseksi helpottamiseksi joukko suomalaisia vahinkovakuutusyhtiöitä allekirjoitti 9.1.2002 poolisopimuksen terroritekojen aiheuttamien vahinkojen varalta.

Vakuutus- ja rahoitussektorien rakennejärjestelyt jatkuivat myös viime vuonna, kun Sampo-ryhmittymässä tehtiin mittavia uudelleen järjestelyjä. Maaliskuun lopussa fuusioitiin kaksi vahinkovakuutusyhtiötä vakuutus- ja pankkikonsernin emoyhtiönä olleeseen vahinkovakuutusyhtiöön, minkä jälkeen emoyhtiön vakuutuskanta siirrettiin perustettuihin kahteen uuteen vahinkovakuutusyhtiöön ja emoyhtiö muuttui omistusyhteisöksi. Koko kesän oli vireillä Sammon hanke norjalaisen Storebrand vakuutus- ja rahoituskonsernin emoyhtiönä olevan omistusyhteisön hankinnasta. Hankkeen peruunnuttua Sampo ilmoitti hankkivansa osakkuuden ruotsalaisen If-vahinkovakuutuskonsernin omistusyhteisöön ja vahinkovakuutusyhtiöidensä myynnistä sille. Järjestely toteutettiin 2.1.2002 alkaen. Samassa yhteydessä työeläkeyhtiö Varma-Sampo meni osakkaaksi If:n omistusyhteisöön. Vuoden aikana Sampo-ryhmittymä järjesteli uudelleen myös pankkitoimintojaan.

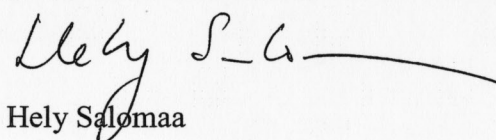
Vakuutusvalvontaviraston tehtäväkenttä laajeni maaliskuun alusta lukien, kun työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta siirtyi sosiaali- ja terveysministeriöltä virastolle. Tehtävä on laajempi kuin viraston muihin valvottaviin kohdistuva valvonta siinä suhteessa, että viraston tehtävänä on valvoa myös työttömyyskassojen maksamien etuuksien soveltamiskäytäntöä kun taas vakuutuslaitosten tekemien korvauspäätösten sisältöön virasto ei ota kantaa.

Vakuutus- ja rahoitussektorien valvonnan organisointikysymykset olivat julkisuudessaakin esillä koko viime vuoden ajan. Asiaan liittyvät selvitykset työllistivät sekä Vakuutusvalvontavirastoa että Rahoitustarkastusta. Kun asiaan saatiin 6.2.2002 talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätös, valvojilla on nyt työrauha ja mahdollisuus keskittyä varsinaisen valvonnan kehittämiseen. Vakuutusvalvonnan näkökulmasta voi olla tyytyväinen päätökseen pitää valvonnat erillään. Näin varmistetaan tehokkaammin vakuutuslaitosten riskeihin painottuvan vakuutusvalvonnan kehittäminen. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä valvotaan hyvin toimivan yhteistyön puitteissa Rahoitustarkastuksen kanssa. Vakuutusvalvojan tehtävänä on finanssiryhmittymien valvonnassa erityisesti katsoa, etteivät vakuutusyhtiöiden myöntämien vakuutusten edunsaajien ja vakuutuksenottajien edut vaarannu.

Kansainvälinen valuuttarahasto IMF teki vuoden 2001 aikana tutkimuksen Suomen rahoitussektorin tilasta. Tutkimuksen tuloksena syntynyt raportti julkaistiin lokakuussa. Vakuutusvalvontaa arvioitiin kansainvälisen vakuutusvalvojien järjestön IAIS:n kehittämien vakuutusvalvonnan maailmanlaajuisten standardien pohjalta. Vakuutusvalvontavirastoa pidettiin yleisesti ottaen hyvin ja kohtuullisen ennakoivasti toimivana valvojana, jolla on selkeät tavoitteet, prioriteetit ja strategia sekä avoin ja kannustava sisäinen kulttuuri. Viraston resurssien, valvonnan ja uskottavuuden katsottiin olevan riittäviä suhteessa Suomen nykyiseen vakuutusmarkkinoiden tilaan. Vakuutussektorin lisääntyvän kilpailun johdosta suositeltiin kuitenkin viraston resurssien vahvistamista suunniteltua nopeammalla aikataululla. Samoin suositeltiin tietokantajärjestelmäperusteisten valvonta- ja analyysivälineiden nykyistä laajempaa soveltamista. Virasto tulee jatkossa panostamaan resursseja näille alueille.

Vakuutusvalvontaviraston henkilökuntaa haluan kiittää erityisesti siitä, että valvonta ja valvontamenetelmien kehittäminen ovat jatkuneet normaalisti ja suunnitelmien mukaan huolimatta siitä, että viraston johdossa tapahtui muutoksia ja valvontaosaston johtajan virka oli pitkään täyttämättä. Työttömyysturvayksikön integroituminen viraston organisaatioon on myöskin sujunut kiitettävästi.

Ylijohtaja

Hely Salomaa

1 TOIMINTAKATSAUS

1.1 TOIMINTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

1.1.1 Toiminta-ajatus ja visio

Toiminta-ajatus

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa luottamusta suomalaisen vakuutusjärjestelmään ja edistää järjestelmän tehokkuutta vakuutusosittajien ja vakuutettujen eduksi valvomalla ja tarkastamalla vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviensa toiminnan ja talouden kehitystä.

Visio

Vakuutusvalvontaviraston tavoitetilassa

- Suomen vakuutusmarkkinat ovat vakaat ja tuottavat turvallisia ja kilpailukykyisiä vakuutuspalveluja. Kukin valvottava on analysoitu riittävässä laajuudessa.
- Vakuutusvalvontavirasto on sekä kotimaassa että kansainvälisesti uskottava ja yhteistyökykyinen valvoja, joka tuntee Suomen vakuutusmarkkinat ja niillä toimijat.

1.1.2 Tehtävät ja strategia

Tehtävät

Vakuutusvalvonnan ja tarkastuksen perustehtävä on vakuutettujen ja vakuutusosittajien etujen turvaaminen ja vakuustoittoiminnan terveen kehityksen varmistaminen. Valvonnan keskeisen osan muodostaa laitosten vakavaraisuuden valvonta. Viraston tehtävänä on myös valvoa, että vakuutus- ja eläkelaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutusotapaa. Lisäksi tehtävänä on valvoa vakuutusyhtiöiden sopimusehtojen käyttöä ja markkinointia.

Työttömyysetuuskien toimeenpanon ohjauksessa ja valvonnassa keskeisenä tehtävänä on työttömyyskassojen ja koulutus- ja erorahaston talouden ja hallinnon sekä työttömyysvakuutusrahaston talouden valvonta. Työttömyyskassojen valvontaan kuuluu muun muassa kassojen maksamia etuuksia koskevien säädösten soveltamisen valvonta- ja tulkintakykyiset.

Vakuutusalan tieteellisen tutkimuksen ja koulutuksen edistämiseksi virasto toimii yhteistyössä korkeakoululaitoksen kanssa ja harjoittaa vakuutusalan tutkimusta.

Strategia

Vakuutusvalvontavirasto suuntaa vakuutuslaitosten vastuunkantokyvyn valvonnassa toimintansa valvottavien riskien todellisen painoarvon mukaisesti sekä pyrkii mahdollisimman suuressa määrin ennakoivaan valvontaan, jonka tavoitteena on havaita valvottavien vastuunkantokyvyn heikkeneminen jo niin varhain, että tilanteeseen puuttumalla pystytään vielä välttämään vakuutettuja etuja uhkaavat vaarat. Vakuutuslaitosten riskienhallintaan ja sisäiseen valvontajärjestelmään kiinnitetään erityistä huomiota. Valvonnan ohjenuorana ovat kansainvälisen vakuutusvalvojen järjestön IAIS (International Association of Insurance Supervisors) laatimat vakuutusvalvonnan standardit.

Virasto valvoo erityisesti kuluttajille suunnattua vakuutustuotteiden markkinointia kiinnittäen huomiota vakuutus sopimuslain asettamien vaatimusten ja hyvän vakuutustavan noudattamiseen.

Virasto panostaa voimavaroja sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaan että pelkästään vakuutussektorilla toimivien vakuutusryhmittymien valvontaan.

Virasto kehittää työttömyyskassojen talouden ja hallinnon sekä kassojen maksamia etuuksia koskevien säädösten soveltamiskäytännön valvontaa kiinnittäen huomiota myös työttömyysturvaetuuksien väärinkäytöksiä ehkäisevään toimintaan.

1.1.3 Toimintaympäristö

Vakuutusvalvonnasta säädetään Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa (78/1999) ja vakuutus alaa koskevissa erityislaeissa. Viraston organisaatiosta ja asioiden käsittelystä säädetään asetuksessa Vakuutusvalvontavirastosta (102/1999).

Vuosi 2001 oli viraston toinen täysi toimintavuosi. Valvottavien piiri laajeni, kun työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta tuli 1.3.2001 viraston tehtäväksi. Myös toiminta vakuutusalan, erityisesti vakuutusmatematiikan koulutuksen ja tutkimuksen edistämiseksi käynnistyi kertomusvuonna.

Vakuutusmarkkinoilla merkittävät rakennemuutokset jatkuivat. Osa viraston valvottavista kuuluu kotimaisiin tai rajat ylittäviin vakuutusyhtiöryhmittymiin tai vakuutus- ja rahoitusryhmittymiin, joiden valvonta edellyttää tehokasta yhteistyötä Rahoitustarkastuksen ja muiden maiden vakuutus- ja rahoitusalan yritysten valvojen kanssa.

Valvottavien määrä (rekisterissä olevat)

	31.12.2001	31.12.2000	31.12.1999
Valvottavaryhmä			
Henkivakuutusyhtiöt	15	15	15
Vahinkovakuutusyhtiöt	33	34	34
Vakuutusomistusyhteisöt	1		
Työeläkevakuutusyhtiöt	6	6	6
Eläkesäätiöt*)	168	208	222
Eläkekassat*)	18	18	20
Sairaus- ja muut vakuutuskassat*)	167	169	180
Lailta perustetut eläkelaitokset	4	4	4
Kuntien eläkevakuutus ja Valtion eläkerahasto	2	2	
Eläketurvakeskus	1	1	1
Vakuutusyhdistykset	116	117	118
Vakuutuksenvälittäjäyhteisöt	57	44	36
Vakuutuksenvälittäjähenkilöt	215	190	152
Työttömyyskassat	43		
Työttömyysvak.rahasto + Koulutus- ja erorahasto	2		
Muut	7	5	5
Yhteensä	855	813	793
Ulkomaisten ETA-yhtiöiden edustustot	17	14	12
Ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan ilmoituksia	323	302	267
*) Lukuihin sisältyvät selvitystilassa olevat:			
eläkesäätiöt	67	98	107
eläkekassat	2	1	3
sairaus- ja muut vakuutuskassat	12	12	17

Vuosina 1999 - 2001 aikana on purettu merkittävä määrä lisäeläkesäätiöitä henkivakuutusyhtiöihin. Lisäetusäätiöiden toimintapiiriin kuuluvien työntekijöiden määrä on pudonnut 69 000:sta työntekijästä 60 000 työntekijään. Lakisäätteistä (TEL) toimintaa harjoittavia eläkesäätiöitä on purettu samalla aikavälillä muutama. TEL-säätiöiden toimintapiiriin kuuluvien työntekijöiden määrä on kuitenkin kasvanut vuosina 1999-2000 140 000 työntekijästä 180 000 työntekijään.

Vakuutuksenvälittäjien (meklareiden) merkitys vakuutusten jakelukanavana on edelleen jatkanut kasvuaan, tämä näkyy myös meklareiden määrän kasvuna. Kuitenkin esimerkiksi verrattuna Ruotsiin meklareiden toiminnan volyyymi suhteessa kokonaismarkkinoihin on edelleen melko alhaisella tasolla.

Ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden ilmoitusten määrä vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan mukaisen toiminnan aloittamisesta Suomessa kasvoi 323:een. Vuonna 2001 tehdyistä ilmoituksista kolme oli henkivakuutusyhtiöiden tekemiä ja loput vahinkovakuutusyhtiöiden. Ilmoitusten

suuresta määrästä huolimatta niiden perusteella toteutuneen toiminnan volyymin arvioidaan edelleen olevan melko vaatimattomalla tasolla.

1.1.4 **Tulossopimus, toiminnan rahoitus ja maksullinen toiminta**

Sosiaali- ja terveystieteiden ja Vakuutusvalvontaviraston välinen toimintavuotta koskeva tulossopimus allekirjoitettiin 20.12.2000. Viraston talousarvio perustuu nettobudjettiin. Maksullisen toiminnan tulojen tulee kattaa toiminnan menot kokonaisuudessaan.

Vakuutusvalvontaviraston toiminnasta aiheutuvat menot katetaan valvonta- ja toimenpidemaksuilla, jotka kerätään valvottavilta. Toiminnan rahoituksesta säädetään Vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetussa laissa (479/1944). Hakemusten perusteella annettavista päätöksistä ja muista tilaukseen perustuvista suoritteista peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

1.2 **VIRASTON ORGANISAATIO JA JOHTO**

Vakuutusvalvontavirastossa on johtokunta, jonka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asetti päätöksellään 16.3.1999 toimikaudeksi 1.4.1999 – 31.3.2002

Johtokunta 31.12.2001:

Puheenjohtaja

Osastopäällikkö, ylijohtaja Tarmo Pukkila,
sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Varajäsenet

Apulaisosastopäällikkö,
vakuutusneuvos Matti Toiviainen

Varapuheenjohtaja

Neuvotteleva virkamies Carin Lindqvist-Virtanen,
sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Hallitussihteeri Juhani Turunen

Jäsenet

Johtaja Kaarlo Jännäri,
Rahoitustarkastus

Apulaisjohtaja Pirkko Pohjoisaho-Aarti

Lainsäädäntöjohtaja Pekka Laajanen,
Valtiovarainministeriö

Lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju

Johtokunnan jäsen Matti Louekoski,
Suomen Pankki

Osastopäällikkö Heikki Koskenkylä

Ylijohtaja Hely Salomaa,
Vakuutusvalvontavirasto

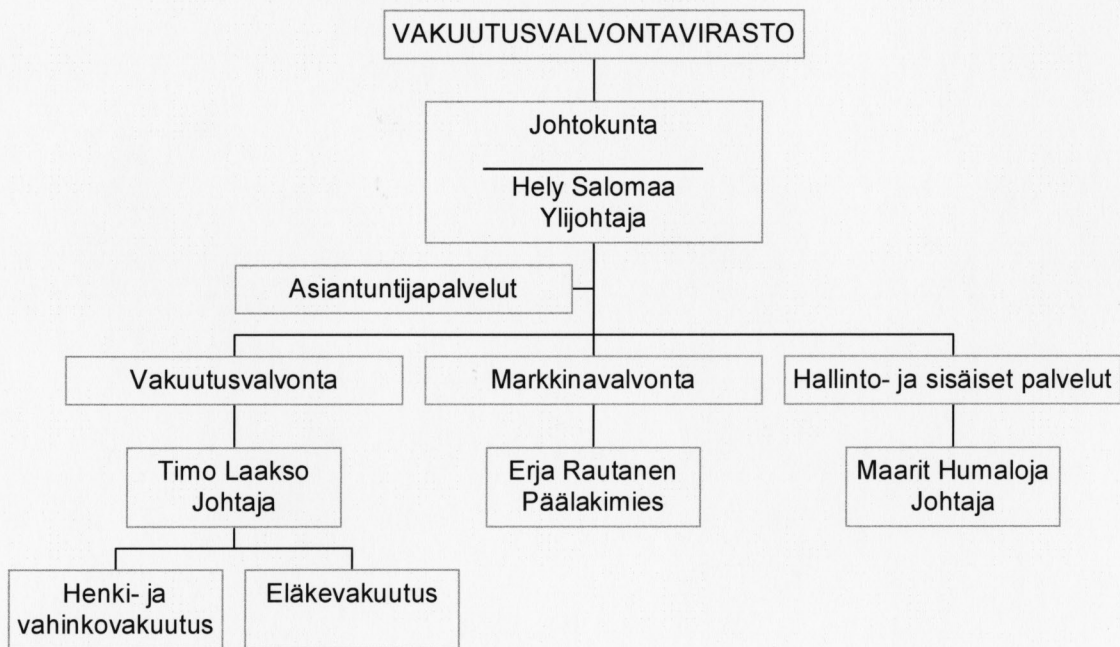
Johtaja Timo Laakso

Viraston päällikkönä on ylijohtaja ja häntä avustavat johtajat ja päälakimies. Viraston ylijohtajana toimi 31.5.2001 saakka filosofian lisensiaatti Markku Vesterinen. Hänen jälkeensä tehtävään nimitettiin, ensin 1.6. – 31.8.2001 määräaikaisesti ja 1.9.2001 lähtien vakinaisesti valtiotieteen tohtori Hely Salomaa.

Työjärjestyksen mukaan virastossa oli kertomusvuonna vakuutusvalvontaosasto, markkina- ja sisäiset palvelut osasto. Lisäksi suoraan ylijohtajan alaisuudessa toimivat asiantuntijapalvelut, tutkimus ja tilastot.

Vakuutusvalvontaosasto jakautui henki- ja vahinkovakuutusyksikköön ja eläkevakuutusyksikköön. Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta toimi markkina- ja sisäiset palvelut osaston sisällä omana yksikkönään.

Organisaatiokaavio 31.12.2001

1.3 HENKILÖKUNTA, TOIMITILAT JA MUUT RESURSSIT

Viraston palveluksessa oli 31.12.2001 yhteensä 60 virkamiestä. Avoinna olleista viroista ja virkavapauksista johtuen henkilötyövuosien määrä oli 54,4 htv eli vajaat 83,7 prosenttia suunnitellusta (65 htv).

Virasto toimi Mikonkatu 8 vuokratiloissa 4. ja 7. kerroksessa. Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonnan siirryttyä vakuutusvalvonnan tehtäväksi sosiaali- ja terveysministeriöstä siirtyi 10 henkilöä viraston palvelukseen. Tilat uudelle yksikölle vuokrattiin samasta kiinteistöstä 5. kerroksesta.

1.4 TUKIPALVELUT

Virasto on ulkoistanut tehtäviä useimpien tukipalvelujen osalta. Muun muassa palkka- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän käyttöpalvelusta, atk-palveluista, kulunvalvonnasta ja puhelinkeskuspalveluista on omat palvelusopimuksensa.

1.5 YHTEISTYÖSOPIMUKSET JA PROJEKTIT

Vakuutusvalvontaviraston ja Rahoitustarkastuksen yhteistyö perustuu lakiin Vakuutusvalvontavirastosta. Virastojen johtokuntien kokoonpano on yhtä jäsentä lukuun ottamatta sama. Virastojen välisen yhteistyön sisältöä määrittelee yleisellä tasolla valvontapöytäkirja. Sampo-ryhmittymän valvonnasta on olemassa erillinen yhteistyösopimus.

Pohjoismaiden valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä vakuutus- ja rahoitusmarkkinoiden valvonnassa koskevan yleisen yhteistyösopimuksen piirissä ovat sekä Vakuutusvalvontavirasto että Rahoitustarkastus. Nordean valvonnassa noudatetaan valvojien välistä yksityiskohtaisempaa yhteistyösopimusta.

ETA-maiden vakuutusvalvojien yhteistyö vakuutusyhtiöryhmien lisävalvonnassa perustuu EU:n direktiiviin. Yhteistyön käytäntöä määrittelee valvojien allekirjoittama Helsinki-protokolla.

Kertomusvuoden aikana allekirjoitettiin vakuutusvalvojien välinen yhteistyösopimus Viron ja Liettuan kanssa.

2 TULOKSELLISUUDEN KUVAUS

2.1 VAIKUTTAVUUS

2.1.1 Vakuutuslaitosten valvonta

2.1.1.1 Valvonta ja tarkastus

Vakuutus- ja eläkelaitosten talouden valvonnan päämääränä on vakuutettujen ja vakuutuksenottajien etujen turvaaminen. Talouden valvonnalla pyritään varmistamaan, että kaikilla valvottavilla on riittävä vastuunkantokyky suhteessa vakuutus sopimuksista aiheutuviin vastuisiin. Vastuunkantokykyyn vaikuttavat useat eri tekijät, näistä keskeisimpiä ovat vastuuvelan riittävyyden takaavat laskuperusteet, vastuuvelkaa kattavien sijoitusten laatu ja valvottavien vakavaraisuuspääoma, joka toimii puskurina toiminnan heikon taloudellisen kehityksen aikoina.

Talouden valvontaa varten vakuutuslaitokset toimittavat Vakuutusvalvontavirastolle määräjain tilaansa kuvaavia raportteja. Näistä keskeisimpiä ovat virallinen tilinpäätös, laskelmat vastuuvelan määrästä ja sen katteesta sekä toimintapääomasta ja lisäksi erilaiset vakavaraisuutta ja kannattavuutta koskevat laskelmat ja analyysit. Raporttien pohjalta tehtävän valvonnan lisäksi talouden valvontaa toteutetaan suorittamalla tarkastuksia, joiden painopiste on suurissa laitoksissa. Pienten valvottavien (vakuutuskassat, eläkesäätiöt ja vakuutusyhdistykset) talouden valvonta perustuu ensisijaisesti niiltä saatujen raporttien analysointiin.

Vakavaraisuus

Vakuutuslaitosten taloudellinen tila säilyi vuonna 2001 edelleen hyvänä, vaikka omaisuusarvojen lasku sekä yhtiöjärjestelyjen ja ylimääräisten osinkojen kautta tapahtunut toimintapääomien pieneneminen heikensikin tilannetta verrattuna vuoteen 2000. Tilinpäätöstiedot eivät vielä ole käytettävissä, mutta eri vakuutussektoreiden taloudellisen tilan kehitystä voidaan tarkastella saatavissa olevilla vakuutusyhtiöitä koskevilla ennakkotiedoilla.

Työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääomat laskivat edellisestä vuodesta arviolta 9 miljardia markkaa pääasiassa osakkeiden arvojen laskun seurauksena. Toimintapääomien määrä vuoden lopussa oli noin 43 miljardia markkaa. Kaikkien työeläkeyhtiöiden toimintapääomat olivat laskusta huolimatta tavoitevyöhykkeellä.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuuspääoma, joka muodostuu toimintapääomasta ja tasoitusmäärästä, pieneni toimintavuonna arviolta 21 % ja oli vuoden lopussa noin 45 miljardia markkaa. Vakavaraisuuden lasku johtui merkittävältä osin toteutetuista yhtiöjärjestelyistä ja ylimääräisten osinkojen jaosta. Lisäksi osakekurssien lasku pienensi vakavarai-

suuspääomaa. Vakavaraisuuspääoman laskusta huolimatta vahinkovakuutusyhtiöiden vastuunkantokyky on edelleen hyvällä tasolla.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuspääoma oli toimintavuoden päättyessä arviolta 21 miljardia markkaa. Se aleni vuoden aikana noin 8 miljardia markkaa eli 27 %. Vastuunkantokykyä kuvaava tunnusluku, vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta, oli kaikkien yhtiöiden osalta yhteenlaskettuna 19%.

Maksutulo

Ennakkotietojen mukaan työeläkevakuutusyhtiöiden maksutulo kasvoi 11 % ja oli 36,7 miljardia markkaa. Maksutaso säilyi muuten samana kuin edellisvuonna, mutta pakollisen vastuuvajauksen kuolettamiseksi ei vuonna 2001 enää peritty maksuja. Maksutulon kasvu johtui pääosin palkkasumman kasvusta. Henkivakuutuksen maksutulo supistui 17 % päättyen 18,9 miljardiin markkaan. Sijoitusmarkkinoiden epävarmuus näkyi selvimmin sijoitussidonnaisen säästöhenkivakuutuksen maksutulossa, joka putosi 64 % jääden 1,9 miljardiin markkaan. Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksutulosta laski 29 %:sta 17 %:iin. Yksilöllisen eläkevakuutuksen maksutulo kasvoi 9 % ja oli 3,4 miljardia markkaa, tähän sisältyvän sijoitussidonnaisen vakuutuksen maksutulo kasvoi 25 % 1,2 miljardiin markkaan. Vahinkovakuutuksen maksutulo kasvoi noin 6 % ja oli 15,8 miljardia markkaa. Kasvua tapahtui kaikissa vahinkoensivakuutusluokkaryhmissä lukuun ottamatta luotto- ja takausvakuutusta. Maksutulon kasvuun vaikuttivat tehdyt tariffikorotukset, uuden vakuutettavan synty ja palkkasumman kasvu.

Vakuutusyhtiöiden vakuutusmaksutulo oli yhteensä noin 71,5 miljardia markkaa (70,9 Mrd mk) vuonna 2001.

Työeläkevakuutuksen osuus siitä oli 51 % (47 %), henkivakuutuksen 27 % (32 %) ja vahinkovakuutuksen 22 % (21 %).

Vakuutusyhtiöiden sijoitukset 30.9.2001 (30.9.2000)

Vakuutusyhtiöiden sijoitukset käyvin arvoin olivat noin 419 miljardia markkaa (466 Mrdmk). Sijoitukset jakaantuivat seuraavasti:

• joukkovelkakirjalainat	48 % (40 %)
• osakkeet ja osuudet	23 % (36 %)
• kiinteistösjoitukset	10 % (8 %)
• rahamarkkinavälineet	7 % (6 %)
• TEL-takaisinlainaus	4 % (4 %)
• muut velkakirjasaamiset	4 % (3 %)
• muut sijoitukset	4 % (3 %)

Alueittain sijoitukset jakautuivat siten, että Suomeen oli sijoitettu 51 % (62 %), muulle euroalueelle 35 % (22 %), muulle OECD-alueelle 13 % (15 %) ja muille alueille 1 % (1 %).

Tammi – syyskuun aikana sijoitusten yhteenlasketut käyvät arvot pieneivät lähes 7 %. Sijoitusten yhteenlasketun arvon alenemiselle on useita syitä, joista suurin oli maailmantalouden kasvun hidastumisen aiheuttama omaisuusarvojen lasku koskien erityisesti osakkeita. Toinen merkittävä syy oli vahinkovakuutusyhtiöissä toteutetut toimintapääomia alentaneet yhtiöjärjestelyt ja jaetut ylimääräiset osingot. Loka – joulukuussa erityisesti osakkeiden arvot nousivat, mikä vaikutti positiivisesti sijoitusten käypien arvojen kehitykseen.

2.1.1.2 Valvontamenetelmien kehittäminen

Vakuutusvalvontavirasto uudisti vuoden aikana valvottavien johdannaistoimintaa koskevat määräykset ja ohjeet. Samalla toteutettiin johdannaistoiminnan seurantaraportti, jota käyttäen valvottavat raportoivat johdannaistoiminnastaan virastolle neljännesvuosittain. Syksyllä 2001 näitä määräyksiä, ohjeita ja raportointia testattiin valittujen valvottavien osalta. Tarkastajien toiminnan tueksi ja toiminnan laadukkuuden varmentamiseksi johdannaisvalvontamenetelmät ja –prosessit kuvattiin sisäiseksi toimintaohjeeksi tarkastajan käsikirjaan. Samalla kehitettiin myös erillislaskurit johdannaistriskien laskemiseksi. Uusien johdannaissäännösten mukainen raportointi merkitsee jatkossa aiempaa huomattavasti laajempaa johdannaisten käytön raportointia ja analysointia. Ensimmäinen kaikki valvottavat kattava raporttiseuranta toteutuu ajanjaksolla 1.1. – 31.3.2002.

Virasto antoi vuoden aikana tarkemmat määräykset riskienhallinnan ja muun sisäisen valvonnan järjestämisestä vakuutusyhtiössä ja -yhdistyksessä. Määräyksissä korostetaan erityisesti hallituksen vastuuta sisäisen valvonnan järjestämisestä. Osaksi uusiin määräyksiin liittyen virastossa käynnistettiin yhdessä Rahoitustarkastuksen kanssa sisäisen valvonnan järjestämistä koskeva tarkastus valvottavissa. Tarkastus jatkuu viraston sisäisenä vuoden 2002 puolella. Suoritettavan tarkastuksen kanssa samanaikaisesti laaditaan viraston sisäinen toimintaohje sisäisen valvonnan tarkastamisesta.

Lisäksi Vakuutusvalvontavirasto antoi vakuutusyhtiöille ja yhdistyksille määräykset koskien vakuutusryhmän keskinäisten liiketoimien ilmoittamista ja liitännäistoimintaa koskevaa toimintasuunnitelmaa. Vakuutusyrittäjäryhmää koskevat mukautettu vakavaraisuuslaskelma ja keskinäiset liiketoimet raportoidaan virastolle ensimmäistä kertaa vuoden 2001 tilinpäätösraportoinnin yhteydessä.

Tietokantapohjaisen ns. tarkastajan työasema -analyysityökalun kehitys saatiin marraskuussa 2001 atk-tekniiseen toteutukseen. Vahinkovakuutusyhtiöiden vuoden 2001 tilinpäätökset analysoidaan tarkastusraportteihin uuden analyysityökalun avulla. Analyysityökalun kehitystyön painopiste on jatkossa henki- ja eläkevakuutusyhtiöiden analyysiraporttien suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Vakuutusvalvontaviraston valvontaan siirtyi 1.7.2000 alkaen Kuntien eläkevakuutuksen rahoitustoiminnan suunnittelu ja sijoitustoiminta ja 1.1.2001 alkaen Valtion eläkerahaston sijoitustoiminnan valvonta. Molemmat valvottavat ovat luonteeltaan niin sanottuja puskurirahastoja, eli rahastoilla, toisin kuin työeläkevakuutusyhtiöillä, ei toistaiseksi ole katettavaa eläkevastuuta eikä niillä ole toimintapääomavaatimuksia. Kuntien eläkevakuutuksen ja Valtion eläkerahaston valvontakäytännön luominen saatiin pääosin valmiiksi vuoden 2001 aikana.

Kuntien eläkevakuutuksen valvonnan aloitusvaiheen painopisteet olivat laitoksiin ja niiden toimintaympäristöön tutustuminen, valvontaperiaatteiden luominen, valvonnan organisointi Vakuutusvalvontavirastossa sekä laitospohjaisen raportointijärjestelmän luominen. Kuntien eläkevakuutuksen tarkastuksesta on annettu Kuntien viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 §:n mukainen valvontaraportti sisäasiainministeriölle. Vakuutusvalvontavirastolla ei ole kummankaan valvottavan kohdalla käytettävissä sanktioita, vaan havaitut puutteet tuodaan valvottavan laitoksen johdon tietoon ja Kuntien eläkevakuutuksen kohdalla myös kokonaisvalvontavastuun kantavan sisäasiainministeriön tietoon.

2.1.1.3 Ryhmittymien valvonta

Virasto on toiminut vuoden 2001 aikana tiiviissä yhteistyössä Rahoitustarkastuksen kanssa Sampo-ryhmittymän valvonnassa. Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston edustajat ovat kokoontuneet valvontayhteistyön merkeissä säännöllisesti noin 1-2 kertaa kuukaudessa. Tämän lisäksi viranomaiset ovat tavanneet Sampo-ryhmittymän edustajia noin kerran kuukaudessa ajankohtaisten ryhmittymää koskevien asioiden puitteissa. Kesällä 2001 yhteistyö oli erityisen tiivistä liittyen Sammon rakennejärjestelyihin. Valvontayhteistyö Rahoitustarkastuksen kanssa on saanut vakiintuneen muodon ja on sulautunut hyvin viraston normaaliin valvontatoimintoon. Kun Sammon vahinkovakuutusyhtiöiden todettiin siirtyvän 2.1.2002 ruotsalaisen If Skadeförsäkring Holding Ab:n omistukseen päätettiin vuoden lopulla valvontayhteistyöstä ruotsalaisten vakuutusvalvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Valvontayhteistyötä on lisännyt 1.2.2002 annettu laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta. Viranomaiset ovat valmistelleet yhdessä jo ennen lain voimaantuloa sen perusteella annettavia tarkempia määräyksiä ja ohjeita. Periaatteena on, että molemmat viranomaiset antavat rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskevat määräykset ja ohjeet erikseen, mutta sisällöltään samanlaisina.

Nordea-konsernin valvonnassa korostui myös yhteistyö Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston välillä. Valvojien edustajat tapasivat kuukausittain, jolloin keskusteltiin valvontayhteistyöstä sekä valvojia kiinnostavista ajankohtaisista Nordea-konsernia koskevista asioista. Tämän lisäksi valvontayhteistyötä toteutettiin pohjoismaisella tasolla Försäkringsgruppen nimisessä vakuutusvalvojien yhteistyöryhmässä. Ryhmässä pohjoismaiset vakuutusvalvojat keskustelevalle ja sopivat yhteisistä toimista valvonnan tehostamiseksi.

2.1.1.4 Kansainvälinen yhteistyö

Vakuutusvalvontaviraston edustajat ovat toimintavuonna osallistuneet EU:n vakuutuskomitean, ETA-maiden vakuutusvalvojien sekä pohjoismaiden rahoitus- ja vakuutusvalvojien kokouksiin. Viraston edustaja osallistui lisäksi kansainvälisen vakuutusvalvojien järjestön IAIS:n konferenssiin. Puolan vakuutusvalvontaviranomaisten IAIS:n tuella vuosittain järjestämään konferenssiin virastosta osallistui kaksi henkilöä. Viraston virkamies on ollut EU:n komission yhteisöön pyrkivien maiden vakuutustoiminnan sääntelyä ja valvontaa arvioivan ryhmän jäsenenä suorittamassa arviointia Viron osalta.

Vakuutusvalvontavirasto on osallistunut aktiivisesti ETA-alueen vakuutusvalvontaviranomaisten Helsinki-protokollan mukaiseen yhteistyöhön koskien vakuutusyritysryhmien valvonnan toteutumista. Tähän liittyviä

kokouksia on ollut kaksi kertaa. Kokousten lisäksi on vastattu kirjallisiin kysymyksiin ja tehty selvityksiä mukautetun vakavaraisuuden laskemisesta ja keskinäisistä liiketoimista ilmoittamisesta Suomen lainsäädännön mukaan.

2.1.1.5 Kotimaisen sääntelyn kehittäminen

Vakuutusvalvontavirasto osallistui rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskevan kotimaisen lainsäädännön valmisteluun yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, valtiovarainministeriön ja Rahoitustarkastuksen sekä oikeusministeriön kanssa viraston ylijohtajan Markku Vesterisen puheenjohtolla toimineessa työryhmässä. Työryhmän ehdotusten pohjalta valtiovarainministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltu hallituksen esitys rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevaksi laiksi annettiin eduskunnalle lokakuussa. Laki tuli voimaan helmikuun 2002 alusta. Samassa yhteydessä yhtenäistettiin työryhmän ehdotusten pohjalta vakuutusyhtiöiden ja luottolaitosten sekä sijoituspalveluyritysten omistajakontrollia, johtoa ja sisäistä valvontaa koskevaa sääntelyä.

Lokakuun lopussa sosiaali- ja terveysministeriölle muistionsa luovuttaneessa Vakuutusalan poikkeusolotyöryhmässä Vakuutusvalvontavirastoa edusti yksi jäsen ja työryhmän sihteerinä toimi viraston edustaja. Työryhmän tehtävänä oli selvittää vapaaehtoisen henki- ja vahinkovakuutus toiminnan roolia sekä vakuutusvalvonnan toimivaltuuksia valmiuslain tarkoittamissa kriisitilanteissa.

Vakuutusvalvontaviraston edustajat osallistuivat toimintavuonna sosiaali- ja terveysministeriön asettaman lakisääteisen työeläkejärjestelmän kilpailutyöryhmän ja sen alatyöryhmien työhön. Työryhmän tehtävänä oli selvittää ja valmistella ehdotukset jatkotoimenpiteiksi työeläkejärjestelmän kilpailuolosuhteita koskevan selvitysmiesraportin kehittämissuosituksen ja niistä annettujen lausuntojen pohjalta.

2.1.1.6 EU-sääntelyn kehittäminen

Virasto osallistui aktiivisesti vakuutusyritysten vakavaraisuusvaatimusten uudistamistyöhön vakuutuskomitean alaisessa ns. solvenssi II -työryhmässä sekä sen kahdessa alatyöryhmässä. Alkuperäisen aikataulun mukaan työryhmä esittäisi vakuutuskomitealle suosituksensa vakavaraisuuskehikon uudistamiseksi 2002/2003.

Viraston tavoitteena on vaikuttaa säännösten kehittämiseen niin, että EU:ssa otetaan käyttöön riskiperusteiset vakavaraisuusvaatimukset vakuutusyritysten valvonnassa. Koska Suomessa on jo nyt käytössä kansalliset vakavaraisuusvaatimukset, jotka ottavat vakuutusyhtiön oman riskiprofiilin huomioon, kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyritysten tasa-

vertaisen kilpailutilanteen takaamiseksi EU:n vakavaraisuusvaatimukset on saatettava riskien mukaiselle tasolle.

Virasto osallistui toimintavuoden aikana yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, valtiovarainministeriön ja Rahoitustarkastuksen kanssa finanssikonglomeraattien valvontaa ja sääntelyä koskevan direktiiviehdotuksen käsittelyyn sekä komission että neuvoston asiantuntijatyöryhmissä.

2.1.1.7 IAIS:n standardien mukainen toiminnan arviointi

IAIS kehittää vakuutusvalvonnan maailmanlaajuisia standardeja, joita muun muassa kansainvälinen valuuttarahasto IMF käyttää arvioidessaan eri maiden vakuutusvalvonnan tilaa. IAIS teki talvella 2000/2001 kyselytutkimuksen, jossa kyselyyn osallistuneet valvontaviranomaiset vastasivat kyselylomakkeella, miten he itse arvioivat oman virastonsa valvontamenetelmien täyttävän kyselyn kattamat valvonnan standardit. Tässä kyselyssä Vakuutusvalvontavirasto katsoi omassa toiminnassaan eniten puutteita olevan johdannaisinstrumenttien valvonnassa. Lisäksi virasto piti sijoitustoiminnan asiantuntemustaan riittämättömänä.

IMF:n arvio Suomen rahoitussektorista (Financial Stability Assessment Program) koski myös vakuutussektoria. Raportissa todetaan, että Suomi toteuttaa yleisesti ottaen hyvin IAIS:n vakuutusvalvonnan standardit. Vakuutusvalvontaviraston valvontavaltuuksia koskien suositeltiin henkivakuutuksen vakavaraisuuden valvonnassa tällä hetkellä vapaaehtoiselta pohjalta sovellettavan sijoitusriskien valvontarajajärjestelmän virallistamista, mikä edellyttää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetusta asiasta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö valmistelee asetusta yhteistyössä viraston kanssa.

Vakuutusvalvontavirastoa pidettiin yleisesti ottaen hyvin ja kohtuullisen ennakoivasti toimivana valvojana, jolla on selkeät tavoitteet, prioriteetit ja strategia sekä avoin ja kannustava sisäinen kulttuuri. Viraston resurssien, valvonnan ja uskottavuuden katsottiin olevan riittävät suhteessa Suomen nykyiseen vakuutusmarkkinoiden tilaan. Viraston strategiaa organisaation vahvistamiseksi pidettiin asianmukaisena, joskin suositeltiin toteuttamisaikataulun nopeuttamista. Edelleen todettiin viraston ottaneen käyttöön tietokantajärjestelmän valvonnan tueksi, mutta suositeltiin tämän valvonnan apuvälineen vieläkin laajempaa käyttöä. Raportissa suositellaan erityisen vakuutusperusteisen mallin käyttöönottoa riskianalyysointien johdonmukaistamiseksi ja valvontaresurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen tueksi.

2.1.2 Markkinavalvonta

2.1.2.1 Valvonta ja tarkastus

Vakuutusvalvontaviraston tehtävänä on valvoa vakuutuslaitosten ja vakuutusvälittäjien markkinointia ja menettelytapoja sekä vakuutusten sopimusehtojen lainmukaisuutta. Nämä tehtävät täsmentyivät lainsäädännössä kertomusvuonna voimaan tulleilla muutoksilla vakuutusyhtiö- ja yhdistyslakiin sekä muutoksilla vakuutusvälittäjistä ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuihin lakeihin.

Markkinoinnin valvonnan tavoitteena on turvata vakuutuksia markkinoitaessa asiakkaalle oikeiden ja riittävien tietojen saanti, jotta asiakas saisi oikean käsityksen vakuutuksen kattavuudesta. Menettelytapojen osalta valvotaan lainmukaisuuden ohella hyvän vakuutustavan noudattamista. Hyvään vakuutustapaan katsotaan muodollisen lainmukaisuuden lisäksi kuuluvan mm. eri osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia kunnioittavat menettelytavat, jotka johtavat oikeudenmukaiseen ja kohtuulliseen lopputulokseen.

Virasto lähetti keväällä 2001 lakisäätteistä tapaturmavakuutusta harjoittaville vakuutusyhtiöille kannanoton, jossa selvitetään miten virasto tulkitsee sosiaali- ja terveysministeriön antamia määräyksiä tapaturmavakuutusmaksujen määräytymisestä ammatin tai työn vaarallisuuden mukaan sekä vakuutuksenottajan oman vahinkotilaston huomioon ottamisesta vakuutusmaksuja määrättäessä. Tulkinnoilla haluttiin varmistaa lakisäätetyn tapaturmavakuutuksen terve kehitys ja puuttua sellaisiin hinnoittelussa esiintyneisiin piirteisiin, joiden katsottiin olevan hyvän vakuutustavan vastaisia ja estävän kilpailun toteutumista.

Erityisesti säästämismuotoisten vakuutustuotteiden markkinoinnissa ilmenneiden ongelmien vuoksi virasto valmisteli valvottaville kannanoton markkinoinnissa ja tuotteista annettavassa informaatiossa huomioon otettavista seikoista. Kannanotto julkaistiin vuoden 2002 puolella.

Virasto on seurannut vakuutusyhtiöiden sekä vakuutusvälittäjien internet-palveluja ja saanut selvityksiä järjestelmien toimivuudesta ja kehitysvaiheista. Liitännäistoimintaan liittyen virastolta tiedusteltiin myös uudenlaisista vakuutuksiin liitettävistä tuotteista ja palveluista ja itse vakuutustuotteen rajoista.

Valvottavia koskevia kanteluja ja selvityspyyntöjä ohjaamaan on valmisteltu kanteluohje, joka tulee viraston uusittaville www-sivuille.

Johdonmukaisen valvontakäytännön edistämiseksi laadittiin viraston sisäistä käyttöä varten muistio hyvästä vakuutustavasta vakuutuksenantajan toiminnan eri vaiheissa. Muistioon koottiin esimerkkejä hyvästä vakuutustavasta kirjallisuudesta ja eri valvovien viranomaisten ratkaisukäytäntöä.

Markkinavalvonnan puolella virasto käsitteli vuonna 2001 noin 80 kuluttajilta tullutta kantelua. Kantelujen määrä on kohonnut edellisestä vuodesta noin 50 prosentilla. Puhelintiedusteluja tulee päivittäin useita, virasto ei ole kartoittanut puhelinpalvelun osalta lukumääriä.

Päivittäisessä työssä virasto on sekä kantelujen että omien havaintojen ja muilta viranomaisilta tulleiden yhteydenottojen perusteella seurannut vakuutusten markkinointia, sopimusehtojen lainmukaisuutta ja vakuutuslaitosten toiminta- ja menettelytapoja. Merkittäviä ongelmia ei vuoden 2001 puolella ilmennyt. Virasto on toiminut yhteistyössä Kuluttajien vakuutus-toimiston, kuluttaja-asiamiehen sekä Rahoitustarkastuksen kanssa.

Esimerkkeinä epäkohdista, joihin virasto on puuttunut vuonna 2001 voidaan mainita, että kotimaisten vakuutusyhtiöiden ja -yhdistysten osalta lainvastaisista vakuutusehdoista huomautettiin kahdessa tapauksessa, vakuutuksenantajan virallisen nimen puuttumisesta markkinoinnissa neljässä tapauksessa ja korvauspäätösten puutteellisista perusteluista kuudessa tapauksessa. Harhaanjohtavasta mainonnasta huomautettiin yhdessä tapauksessa. Ulkomaisten yhtiöiden osalta vakuutusehtojen lainvastaisuudesta huomautettiin neljässä ja yhtiön virallisen nimen käyttämisestä markkinoinnissa kahdessa tapauksessa.

2.1.2.2 Sääntelyn kehittämistä koskevat aloitteet

Vakuutusmarkkinoille ilmestyi ns. salkkuvakuutuksia, joissa yksityishenkilön pörssiosakkeista koostuvan omaisuuden ympärille rakennetaan pelkästään verotussyistä keinotekoinen henkivakuutus. Tällaisten vakuutusten markkinoinnin kieltämiseksi virasto teki sosiaali- ja terveysministeriölle ehdotuksen ministeriön antaman päätöksen ”suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisien vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista” muuttamisesta.

Virasto teki myös ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle vakuutuksenvälittäjiä koskevien säädösten uudistamistarpeista, erityisesti vakuutuksenvälittäjien koulutukselle ja kokemukselle asetettavien vaatimusten tarkistamisesta sekä välittäjiltä vaadittavista vastuuvakuutuksista ja vakuuksista annetun ministeriön määräyksen uudistamisesta.

2.1.3 Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta

2.1.3.1 Ohjaus, valvonta ja tarkastus

Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että työttömyyskassat noudattavat toiminnassaan annettuja normeja sekä hyvän hallinnon vaatimuksia ja että kassan jäsenten yhdenvertainen kohtelu ja oikeusturvan takeet tulevat otetuiksi huomioon. Valvonnan tarkoituksena on huolehtia, että kassat kykenevät vastaamaan sitoumuk-

sistaan eli pystyvät kaikissa olosuhteissa maksamaan lainmukaiset etuudet jäsenilleen ja että toiminnassa on vain sellaisia työttömyyskassoja, jotka noudattavat terveitä toimintaperiaatteita.

Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvontaryhmä jatkoi sosiaali- ja terveysministeriössä alkanutta valvontamenetelmien ja -rutiinien toteuttamista ja kehittämistä. Työttömyyskassojen talouden valvontaa toteutettiin tarkastamalla työttömyyskassojen tilinpäätösasiakirjoja samassa yhteydessä, kun valmisteltiin työttömyyskassojen rahoitusosuosuuspäätökset sosiaali- ja terveysministeriölle. Keskeisiä työttömyyskassan talouden ja hallinnon tarkastustoimia olivat myös työttömyyskassojen jäsenmaksujen ja sääntöjen vahvistaminen. Työttömyyskassojen ja Koulutus- ja erorahaston soveltamiskäytännön valvonnan osalta keskityttiin kehittämään ja dokumentoimaan yleisiä tarkastustoiminnan periaatteita. Tarkastuskäyntejä tehtiin 19 työttömyyskassaan.

Vuoden aikana annettiin työttömyyskassoille jäsenyyttä koskevat soveltamisohjeet. Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamista varten valmisteltiin lukuisia muitakin soveltamisohjeita, joista laajimpia ovat julkisuuslainsäädäntöä, hallintomenettelylain periaatteita ja kansainvälisiä sosiaaliturvasopimuksia koskevat soveltamisohjeet.

Kansalaisilta, valvottavilta ja muilta yhteisöiltä tulleita kanteluja ja tiedusteluja käsiteltiin vuoden aikana noin 26. Lisäksi työttömyysetuuksien toimeenpanon valvontaryhmä koulutti valvottavia noin 10 erilaisessa koulutustilaisuudessa.

Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvontaryhmä ylläpitää kahta lakisääteistä rekisteriä: etuudensaajarekisteriä ja työttömyyskassarekisteriä.

2.1.3.2 Kotimainen ja kansainvälinen yhteistyö

Yhteistyötä Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n kanssa jatkettiin mm. valvottaville suunnattavan koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Vuoden 2001 aikana aloitettiin yhteistyö Kansaneläkelaitoksen kanssa julkaisemalla kuukausittaista yhteistä tilastoa työttömyysetuuksista.

Pohjoismaisen yhteistyön tärkein tapahtuma oli Yhteispohjoismainen työttömyysturvakonferenssi Norjassa 2. – 4.10.2001.

Valtakunnansyyttäjän virastossa asetettiin vuonna 2001 työryhmä, jonka tehtävänä oli suunnitella syyttäjätöiminnan yhdenmukaistamista ja kehittämistä työttömyysturvan ja sosiaalietuuksien väärinkäyttöä koskevissa asioissa. Työttömyysetuuksien toimeenpanon valvontaryhmän tarkastaja nimitettiin työryhmän jäseneksi. Osana työryhmätyötä työttömyysetuuksien toimeenpanon valvontaryhmä osallistui syyttäjille ja muulle oikeushallinnolle suunnattavan valtakunnallisen koulutuksen suunnitteluun.

Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 4 a §:n mukaan Vakuutusvalvontavirastossa on työttömyysetuuksien valvonnan ohjaamiseksi neuvottelukunta, jonka tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetus, jolla neuvottelukunnan tehtävistä säädettiin tarkemmin, annettiin 12.12.2001. Sosiaali- ja terveysministeriö nimittää neuvottelukunnan jäsenet.

2.1.4 Johtamisen ja henkilöstön kehittäminen

Virasto toteutti henkilöstöpolitiikkaansa omien toiminnallisten tarpeidensa ja erityispiirteidensä pohjalta. Määrällisesti henkilöstövoimavaroja kasvatettiin jonkin verran, vaikka toteutunut henkilötyövuosien määrä osittain myönnettyjen virkavapauksien seurauksena jäikin suunniteltua alhaisemmaksi.

Sijoitustoiminnan tuntemusta lisättiin mm. perustamalla yksi uusi sijoitustoimintaan erikoistunut ylitarkastajan virka. Tämän alueen osaamista pyritään edelleen vahvistamaan.

Henkilöstön kehittämisessä jatkettiin jo aloitettua tarkastajankoulutusohjelmaa. Myös kielikoulutus ja kansainvälisyys olivat painopistealueita. Virastossa toimi kertomusvuonna englannin, ruotsin ja ranskan kielikoulutusryhmät. Myös kansainvälisyyskoulutukseen, erityisesti Eurooppaoikeuteen panostettiin. Keskitettynä koulutuksena järjestettiin uuden julkisuuslain soveltamiseen perehdyttävä koulutuskokonaisuus sekä hallintomenettelylain soveltamiskysymyksiä käsittelevä koulutusjakso.

Viraston toimiva johto hallintoa ja markkinoiden valvontaa lukuun ottamatta vaihtui kertomusvuoden aikana ja sen seurauksena käynnissä ollut palkkausjärjestelmäuudistus keskeytyi väliaikaisesti. Uusi johtoryhmä aloitti virkojen toimenkuvien täsmentämisen ja niiden pohjalta tapahtuva tehtävien vaativuusarviointi palkkavaakapisteytysjärjestelmän avulla sekä neuvottelut valtiovarainministeriön ja työmarkkinaosapuolten kanssa jatkuvat.

2.1.5 Hallinnon kehittäminen

Tietotekniikan hyödyntämisen edistämiseksi käynnistettiin tarkastajan työasema –projekti, jonka tavoitteena oli saada vakuutustoiminnan valvontaan liittyvät aineistot tietokantaan, josta niitä voidaan tehokkaasti hyödyntää tarkastustoiminnassa. Projektin ensimmäisessä vaiheessa keskityttiin vahinkovakuutusyhtiöiden talouden analyysiin. Syksyllä 2001 valmistui tietotekninen määrittely, jossa keskityttiin vahinkovakuutusyhtiöiden talouden monipuolisten analyysiraporttien tuottamiseen.

Taloushallinnossa kustannuslaskennan menettelytavoista valmisteltiin virastolle VVV-käsikirjaohje. Virasto siirtyi käyttämään uutta kustannuslaskentaohjelmaa, jonka avulla kustannukset pystytään erittelemään ja dokumentoimaan entistä selkeämmin.

Johdon raportointijärjestelmän rakentamisen suunnittelua jatkettiin koko kertomusvuoden ajan selvittämällä muun muassa eri vaihtoehtoja ja vertailemalla yhteyksiä ministeriön suunnitelmiin.

2.2 KANNATTAVUUS

2.2.1 Voimavarat

Budjetissa olevien täyttämättömien virkojen, myönnettyjen virkavapauksien sekä työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonnan siirron arvioitua pienempien kustannusten seurauksena viraston menojen toteutuma jäi arvioitua pienemmäksi.

Henkilötyövuosien toteutuma oli yhteensä 54,4, josta 1.3.2001 virastoon siirtyneen työttömyysturvan toimeenpanon valvontayksikön osuus oli 9,1. Kokonaiskustannukset alittivat arvion yhteensä 5,1 miljoonalla markalla, josta 3,9 miljoonaa markkaa muodostui henkilöstömenojen säästöstä.

Tulojen kertymä ylitti myös talousarvion, koska vuodelta 2000 siirtynyt ja tilivuoden 2001 valvontamaksun maksuunpanossa huomioitu laskutusylijäämä ylitti arvion n. 0,8 milj. markalla ja maksuperustelain mukaisista suoritteista kertyi tuloja vajaat 0,3 milj. markkaa arvioitua enemmän.

Näin ollen laskutusylijäämä 31.12.2001 oli yhteensä 6,1 milj. markkaa, mikä on tilivuoden 2001 tilinpäätöksessä siirretty velaksi. Laskutusylijäämävelka tuloutetaan seuraavana talousarviovuonna 2002 kannetuksi valvontamaksutuloksi vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) nojalla. Vuoden 2002 valvontamaksujen maksuunpanossa tammikuussa huomioitiin vähennyksenä 4,9 milj. markkaa laskutusylijäämää, mikä siten toteutuu tilinpäätöksessä v. 2001 n. 1,3 milj. markkaa suurempana.

Vakuutusvalvontaviraston talousarviokirjanpidon menot olivat yhteensä 22 667 432,10 markkaa (mom. 12.33.05). Menot olivat henkilötyövuotta kohti laskettuna 416 681 markkaa, missä on edelliseen vuoteen nähden vähennystä 4 184 markkaa (edellisenä vuonna 420 865 markkaa/ henkilötyövuosi).

Valvottavaryhmille työpanoksen perusteella kohdennetut henkilöstömenot olivat budjettiin verrattuna seuraavat:

Henkilöstökustannukset ja henkilötyövuodet, budjetoidut ja toteutuneet

Toiminto/ valvottavaryhmä	Budjetoitu		Tilinpäätös			
	tmk	htv	tmk	% budj.	htv	% budj.
Päätoiminnot						
* Henkivakuutusyhtiöt	2 985	9,1	2 165	72,5	6,4	70,5
* Vahinkovakuutusyhtiöt	3 498	11,2	2 814	80,4	9,1	81,3
* Työeläkevakuutusyhtiöt	2 570	7,8	1 991	77,5	6,0	76,8
* Eläkesäätiöt ja eläkekassat	2 165	7,7	1 881	86,9	6,8	88,3
* Muut vakuutuskassat	416	1,7	505	121,4	2,2	129,4
* Lailla perustetut eläkelaitokset	143	0,5	186	130,1	0,6	122,4
* Kuntien eläkevak. ja Valtion eläkerah.	342	1,1	295	86,2	0,8	76,2
* Eläketurvakeskus	17	0,1	28	158,9	0,1	142,9
* Vakuutusyhdistykset	821	2,7	568	69,2	1,8	67,7
* Vakuutusvälittäjät	456	1,7	379	83,1	1,4	84,8
* Työttömyyskassat (1.3.2001 alk.)	2 466	10,0	2 139	86,8	9,1	91,5
* Muut valvottavat	10	0,0	44	459,2	0,2	
Yhteensä	15 888	53,4	12 994	81,8	44,5	83,3
Hallinto ja yhteiset/ kohdentamattomat	3 465	11,6	2 480	71,6	9,9	85,6
Yhteensä	19 353	65,0	15 474	80,0	54,4	83,7
+ lomapalkkavelan muutos	10		-22			
HENKILÖSTÖKUSTANNUKSET YHT.	19 363		15 452	79,8		

Maksuperustelain mukaiset suoritteet (kpl)

Maksuperustelain mukaiset päätökset, luvat ja todistukset vuosina 1999 -2001	2001	2000	1999 VVV ja STM yhteensä
Sääntöjen vahvistamista tai muuttamista koskevat päätökset	186	213	198
Rekisteriotteet ja todistukset	195	180	190
Yhtiö- tai yhdistysjärjestyksen vahvistamista tai muuttamista koskevat päätökset	156	22	23
Jäsenmaksun vahvistamispäätökset (työttömyyskassat)	44		
Sulautumista, jakautumista, yhteisömuodon muuttamista, vakuutuskannan tai vakuutustoiminnan luovuttamista, vastuun siirtämistä ja eläkesäätiön ylikatteen palauttamista koskevat päätökset	37	45	72
Vakuutusväkälittäjän rekisteröintipäätökset	85	55	63
Vakuutusteknisten perusteiden vahvistamista koskevat päätökset	53	70	55
Muut pyynnöstä annettavat luvat ja päätökset	55	34	52
Kaikki yhteensä	811	619	653

2.2.2 Kustannusvastaavuuslaskelma, Vakuutusvalvontavirasto yhteensä, tmk

	1999 toteutuma			2000 tot.	2001 toteutuma			2001 budjetti			yht.
	STM/ VAT 4)	VVV	yht.		VVV	STM/ TTY 5)	VVV	yht.	STM/ TTY 5)	VVV	
TUOTOT											
Maksullisen toiminnan tuotot											
* Maksullisen toiminnan myyntituotot 1), 2)	4 239	14 154	18 393	18 261	784	22 661	23 445	818	27 743	28 561	
* Maksullisen toiminnan muut tuotot	6	69	75	5		6	6	0	10	10	
Tuotot yhteensä	4 245	14 223	18 468	18 266	784	22 667	23 451	818	27 753	28 571	
KUSTANNUKSET											
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset											
* Aineet, tarvikkeet ja tavarat	80	291	371	314	1	358	359	4	507	511	
* Henkilöstökustannukset	3 349	8 973	12 322	12 421	373	15 451	15 823	428	19 363	19 791	
* Vuokrat	359	1 554	1 913	2 487	34	2 699	2 733	26	2 983	3 009	
* Palvelujen ostot 3)	310	1 695	2 005	2 370	92	3 256	3 348	43	3 643	3 686	
* Muut erilliskustannukset	102	381	483	517	0	554	555	5	667	672	
Erilliskustannukset yhteensä	4 200	12 894	17 094	18 109	500	22 318	22 819	506	27 163	27 669	
KÄYTTÖJÄÄMÄ	45	1 329	1 374	157	284	349	633	312	590	902	
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista											
* Tukitoimintojen kustannukset			0		284		284	232		232	
* Poistot	64	159	223	407	246	528	774		600	600	
* Korot		76	76	83		125	125		80	80	
* Muut yhteiskustannukset			0				0			0	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	64	235	299	490	530	653	1 182	232	680	912	
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 264	13 129	17 393	18 599	1 030	22 971	24 001	738	27 843	28 581	
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-19	1 094	1 075	-333	-246	-303	-549	80	-90	-10	
Kustannusvastaavuus, %	99,6	108,3	106,2	98,2	76,1	98,7	97,7	110,8	99,7	100,0	
Lisäyksenä investointimenot	45	1 471	1 516	442	0	336	336	80	600	680	
Vähennyksenä:											
* Poistot	-64	-159	-223	-407	-246	-528	-774	0	-600	-600	
* Korot	0	-76	-76	-83	0	-125	-125	0	-80	-80	
* Lomapalkkavelan muutokset		-142	-142	-285		22	22		-10	-10	
* VEL-perusteinen kuntoutus 3)						-8	-8				
Vähennykset yhteensä	-64	-377	-441	-775	-246	-639	-885	0	-690	-690	
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 245	14 223	18 468	18 266	784	22 667	23 451	818	27 753	28 571	
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

1) Laki vakuutustarkastuksen kustantamisesta (479/ 1944)

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätös Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien valvontamaksun perusteista v. 2001, 21.12.1999/ Dnro 73/ 001/ 2000;

Vakuutusvalvontaviraston maksuunpanopäätös v. 2001, 28.12.2000/ Dnro 2/ 001/ 2000;

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätös työttömyyskassojen ja työttömyysvakuutusrahaston sekä koulutus- ja erorahaston valvontamaksusta vuodelle 2001, 12.12.2000/ Dnro 330/43/2000.

2) Maksuperustelaki (150/ 1992).

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätös 1212/ 1999 ja asetus 187/2001 sekä Vakuutusvalvontaviraston palveluhinnasto 1.1.2000 alk.

3) Sisältää v. 2001 VEL-perusteinen kuntoutuksen (mom. 28.80.24) kustannuksia 8 300 mk

4) Sisältää v. 1999 toiminnan STM:n vakuutusosastolla 1.1. - 31.3.1999

5) Sisältää v. 2001 työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonnan STM:ssä 1.1. - 28.2.2001

2.2.3 Kustannusvastaavuuslaskelma, vakuutustarkastuksen valvontamaksuilla katettava toiminta

	1999 toteutuma			2000 tot.	2001 toteutuma			2001 budjetti		
	STM/ VAT 2)	VVV	yht.		STM/ TTY 3)	VVV	yht.	STM/ TTY 3)	VVV	yht.
TUOTOT										
Maksullisen toiminnan tuotot										
* Maksullisen toiminnan myyntituotot 1)	3 902	13 463	17 365	17 094	784	21 178	21 962	818	26 538	27 356
* Maksullisen toiminnan muut tuotot	6	69	75	5		6	6	0	10	10
Tuotot yhteensä	3 908	13 532	17 440	17 099	784	21 184	21 968	818	26 548	27 366
KUSTANNUKSET										
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset										
* Aineet, tarvikkeet ja tavarat	73	277	350	289	1	332	332	4	487	491
* Henkilöstökustannukset	3 099	8 537	11 636	11 631	373	14 504	14 877	428	18 533	18 961
* Vuokrat	328	1 478	1 806	2 327	34	2 499	2 533	26	2 838	2 864
* Palvelujen ostot	280	1 613	1 893	2 220	92	3 005	3 098	43	3 488	3 531
* Muut erilliskustannukset	95	362	457	482	0	513	513	5	639	644
Erilliskustannukset yhteensä	3 875	12 267	16 142	16 949	500	20 853	21 353	506	25 985	26 491
KÄYTTÖJÄÄMÄ	33	1 265	1 298	150	284	331	615	312	563	875
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista										
* Tukitoimintojen kustannukset					284			232		232
* Poistot	59	151	210	382	246	488	734		580	580
* Korot	0	72	72	78		116	116		80	80
* Muut yhteiskustannukset							0			0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	59	223	282	460	530	604	850	232	660	892
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 934	12 490	16 424	17 409	1 030	21 457	22 203	738	26 645	27 383
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-26	1 042	1 016	-310	-246	-273	-235	80	-97	-17
Kustannusvastaavuus, %	99,3	108,3	106,2	98,2	76,1	98,7	98,9	110,8	99,6	99,9
Lisäyksenä investointimenot	33	1 399	1 432	412		311	311	80	573	653
Vähennyksenä:										
* Poistot	-59	-151	-210	-382	-246	-488	-734		-580	-580
* Korot	0	-72	-72	-78		-116	-116		-80	-80
* Lomapalkkavelan muutokset	0	-134	-134	-262		21	21		-10	-10
Vähennykset yhteensä	-59	-357	-416	-722	-246	-584	-830	0	-670	-670
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 908	13 532	17 440	17 099	784	21 184	21 684	818	26 548	27 366
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	0	0	0	0	0	0	284	0	0	0
Kustannusvastaavuus, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	101,3	100,0	100,0	100,0

1) Laki vakuutustarkastuksen kustantamisesta (479/1944)

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien valvontamaksun perusteista v. 2001, 21.12.1999/ Dnro 73/001/2000.

Vakuutusvalvontaviraston maksuunpanopäätös v. 2001, 28.12.2000/ Dnro 2/001/2000;

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös työttömyyskassojen ja työttömyysvakuutusrahaston sekä koulutus- ja erorahaston valvontamaksusta vuodelle 2001, 12.12.2000/ Dnro 330/43/2000.

2) Sisältää v. 1999 toiminnan STM:n vakuutusosastolla 1.1. - 31.3.1999

3) Sisältää v. 2001 työttömyysetuuskien toimeenpanon valvonnan STM:ssä 1.1. - 28.2.2001

2.2.4 Kustannusvastaavuuslaskelma, maksuperustelain mukaiset suoritteet

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA, Maksuperustelain mukaiset suoritteet, tmk

	1999 toteutuma			2000 tot.	2001 tot.	2001 budjetti
	STM/ VAT 2)	VVV	yhteensä		VVV	VVV
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan tuotot						
* Maksullisen toiminnan myyntituotot 1)	337	691	1 028	1 167	1 483	1 205
** Liiketaloudellisista suoritteista	1	4	5	77	49	68
** Julkisoikeudellisista suoritteista	336	687	1 023	1 090	1 434	1137
Tuotot yhteensä	337	691	1 028	1 167	1 483	1 205
KUSTANNUKSET						
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset						
* Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7	14	21	25	27	20
* Henkilöstökustannukset	250	436	686	790	947	830
* Vuokrat	32	75	107	160	201	145
* Palvelujen ostot	30	82	112	150	242	155
* Muut erilliskustannukset	6	20	26	35	41	28
Erilliskustannukset yhteensä	325	627	952	1 160	1 457	1 178
KÄYTTÖJÄÄMÄ	12	64	76	7	26	27
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista						
* Tukitoimintojen kustannukset			0			
* Poistot	5	8	13	25	39	20
* Korot		3	3	5	9	
* Muut yhteiskustannukset			0			
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5	11	16	30	48	20
Kokonaiskustannukset yhteensä	330	638	968	1 190	1 506	1 198
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	7	53	60	-23	-22	7
Kustannusvastaavuus, %	102,1	108,3	106,2	98,1	98,5	100,6
Lisäyksenä investointimenot	12	71	83	30	25	27
Vähennyksenä:						
* Poistot	-5	-8	-13	-25	-39	-20
* Korot	0	-3	-3	-5	-9	0
* Lomapalkkavelan muutos		-7	-7	-23	1	
Vähennykset yhteensä	-5	-18	-23	-53	-47	-20
Kokonaiskustannukset yhteensä	337	691	1 028	1 167	1 483	1 205
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	0	0	0	0	0	0
Kustannusvastaavuus, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Maksuperustelaki (150/1992).

Sosiaali- ja terveysministeriön päätös 1212/1999 ja asetus 187/2001 sekä Vakuutusvalvontaviraston palveluhinnasto 1.1.2000 alk.

2) Sisältää v. 1999 toiminnan STM:n vakuutusosastolla 1.1. - 31.3.1999

2.2.5 Kustannusvastaavuuslaskelma, työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonta

	2001 toteutuma			2001 budjetti		
	STM/ TTY 3)	VVV	yht.	STM/ TTY 3)	VVV	yht.
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan tuotot						
* Maksullisen toiminnan myyntituotot 1) 2)	784	3 535	4 319	818	4 276	5 094
* Maksullisen toiminnan muut tuotot			0	0		0
Tuotot yhteensä	784	3 535	4 319	818	4 276	5 094
KUSTANNUKSET						
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset						
* Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1	23	24	4	87	91
* Henkilöstökustannukset	373	2 139	2 512	428	2 456	2 884
* Vuokrat	34	3	37	26		26
* Palvelujen ostot	92	249	341	43	456	499
* Muut erilliskustannukset	0	48	48	5	43	48
Erilliskustannukset yhteensä	500	2 462	2 963	506	3 042	3 548
KÄYTTÖJÄÄMÄ	284	1 073	1 356	312	1 234	1 546
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista						
* Tukitoimintojen kustannukset	284	1 019	1 303	232	1 184	1 416
* Poistot	246	57	303			0
* Korot		13	13			0
* Muut yhteiskustannukset			0			0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	530	1 089	1 619	232	1 184	1 416
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 030	3 551	4 581	738	4 226	4 964
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-246	-16	-262	80	50	130
Kustannusvastaavuus, %	76,1	99,5	94,3	110,8	101,2	102,6
Lisäyksenä investointimenot	0	54	54	80	50	130
Vähennyksenä:						
* Poistot	-246	-57	-303	0	0	0
* Korot	0	-13	-13	0	0	0
* Lomapalkkavelan muutos			0			0
Vähennykset yhteensä	-246	-70	-316	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	784	3 535	4 319	818	4 276	5 094
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	0	0	0	0	0	0
Kustannusvastaavuus, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Laki vakuutustarkastuksen kustantamisesta (479/ 1944)

Sosiaali- ja terveystieteiden päätös työttömyyskassojen ja tyött.vak.rahaston sekä koul- ja erorahaston valvontamaksusta vuodelle 2001, 12.12.2000/ Dnro 330/43/2000.

2) Maksuperustelaki (150/ 1992).

Sosiaali- ja terveystieteiden päätös 1212/ 1999 ja asetus 187/2001 sekä Vakuutusvalvontaviraston palveluhinnasto 1.1.2000 alk.

3) Sisältää v. 2001 työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonnan STM:ssä 1.1. - 28.2.2001

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT SEKÄ TILINPÄÄTÖKSEN LASKELMIEN TARKASTELU

3.1 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT, MK

3.1.1 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2001 - 31.12.2001		1.1.2000 - 31.12.2000	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	22 660 973,10		18 260 797,87	
Vuokrat ja käyttökorvaukset			0,00	
Muut toiminnan tuotot		22 660 973,10	3 300,00	18 264 097,87
		<u>22 660 973,10</u>	<u>3 300,00</u>	
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	-358 226,45		-314 235,14	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			0,00	
Henkilöstökulut	-15 450 518,60		-12 421 037,68	
Vuokrat	-2 699 139,93		-2 487 169,70	
Palvelujen ostot	-3 255 941,63		-2 370 061,69	
Muut kulut	-554 416,55		-515 715,76	
Poistot	-527 635,02	-22 845 878,18	-407 428,92	-18 515 648,89
		<u>-22 845 878,18</u>	<u>-407 428,92</u>	
Jäämä I		-184 905,08		-251 551,02
Rahoitustuotot ja -kulut				
Rahoitustuotot	1 719,00		1 461,02	
Rahoituskulut		1 719,00	0,00	1 461,02
		<u>1 719,00</u>	<u>0,00</u>	
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	4 740,00			
Satunnaiset kulut		4 740,00		0,00
		<u>4 740,00</u>		<u>0,00</u>
Jäämä II		-178 446,08		-250 090,00
Jäämä III		-178 446,08		-250 090,00
Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	2 755,28		3 882,37	
Suoritettavat arvonlisäverot	-1 368 967,69	-1 366 212,41	-1 162 604,78	-1 158 722,41
		<u>-1 366 212,41</u>	<u>-1 162 604,78</u>	
Tilikauden kulujäämä		-1 544 658,49		-1 408 812,41
		<u><u>-1 544 658,49</u></u>		<u><u>-1 408 812,41</u></u>

3.1.2 Tase

TASE	31.12.2001		31.12.2000	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	399 983,83		472 381,20	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>91 555,76</u>	491 539,59	<u>121 567,28</u>	593 948,48
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja laitteet	624 575,24		717 747,53	
Kalusteet	<u>351 231,41</u>	975 806,65	<u>276 650,55</u>	994 398,08
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	148 673,79		93 751,10	
Siirtosaamiset	24 627,69		0,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>7 704,00</u>	181 005,48	<u>14 807,05</u>	108 558,15
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 648 351,72</u>		<u>1 696 904,71</u>
TASE				
	31.12.2001		31.12.2000	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma				
Valtion pääoma 1.1.1998				
Edell. tilikausien pääoman muutos	-5 127 095,32		-3 179 594,99	
Pääoman siirrot	-915 619,90		-538 687,92	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-1 544 658,49</u>	-7 587 373,71	<u>-1 408 812,41</u>	-5 127 095,32
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen				
Ostovelat	349 567,05		339 183,17	
Tilivirastojen väliset tilitykset	413 117,55		334 650,83	
Edelleen tilittävät erät	273 992,21		230 709,95	
Siirtovelat	2 035 705,36		1 674 308,00	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>6 163 343,26</u>	9 235 725,43	<u>4 245 148,08</u>	6 824 000,03
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 648 351,72</u>		<u>1 696 904,71</u>

3.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma

		Tilinpäätös 2000	Talousarvio 2001	Tilinpäätös 2001	Tilinpäätös - talousarvio suurempi (+)/ pienempi (-)
TULOARVIOTILIT					
11.04.01.1	Arvonlisävero	3 882,37	2 755,28	2 755,28	0,00
12.33.05	Vakuutusvalvontaviraston tulot (nettobudjetoidut)	0,00	0,00	0,00	0,00
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ		3 882,37	2 755,28	2 755,28	0,00
MENOARVIOTILIT					
28.81.23	Arvonlisävero (A)	1 162 604,78	1 368 967,69	1 368 967,69	0,00
28.80.24	VEL-perusteinen ja varhaiskuntoutustoiminta (S2V) (käyttö- ja kirjaamisoikeus)		8 300,00	8 300,00	0,00
MENOARVIOTILIT YHTEENSÄ		1 162 604,78	1 377 267,69	1 377 267,69	0,00
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ		-1 158 722,41		-1 374 512,41	

3.2 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT

Liite 1: Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet eivät ole muuttuneet varainhoitovuoden aikana.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Käyttöomaisuus	Poistoaika
Sosiaali- ja terveysministeriöstä luovutettu käyttöomaisuus	Omaisuuksineittäin alkuperäisen STM:n poistosuunnitelman mukaisesti
Aineettomat hyödykkeet:	
Ostetut ATK-ohjelmistot	5 vuotta
Itsevalmistetut ja teetetyt ATK-ohjelmat	5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet:	
Koneet ja laitteet	
ATK-laitteet ja niiden oheislaitteet	5 vuotta
Toimistokoneet ja laitteet	5 vuotta
Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	3 vuotta
Muut koneet ja laitteet	5 vuotta
Kalusteet	
Toimistokalusteet	5 vuotta
Muut kalusteet	5 vuotta

Vähäiset omaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 5 000 mk, on kirjattu vuosikuluksi liikekirjanpidon tileille 40000, 43232 ja 45200 – 45290.

Liite 2: Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat, mk

Henkilöstökulut ja luontoisedut	1.1.-31.12.2001		1.1.-31.12.2000
Palkat ja palkkiot 1) 4)	12 279 073,47		9 862 014,12
Luontoisetujen arvo (puhelincedut) 4)	1 440,00		4 320,00
Eläkekulut	2 313 590,09		1 818 348,52
Muut henkilösivukulut 2)	857 855,04		740 675,04
Yhteensä	15 451 958,60		12 425 357,68

Lomapalkkavelat	31.12.2001	1.1.2000	31.12.2000
Lomapalkkavelka 3)	2 035 705,36	1 389 313,00	1 674 308,00

1) Palkat ja palkkiot sisältävät			
* palkkioita	172 050,00		187 400,00
* lomapalkkavelan muutoksen	-17 815,13		224 958,00
2) Muut henkilösivukulut sisältävät lomapalkkavelan henkilösivukuluvclan muutoksen	-3 767,51		60 037,00
3) Lomapalkkavelka 31.12.2001 sisältää lomapalkkavelan siirtoa hallinnan siirtana STM:stä	382 980,00		

4) Luontoisedut eivät sisälly talousarvio- eikä liikekirjanpitoon.

Liite 3: Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset, mk

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole kansallisomaisuutta.

Hankintameno sisältää kaikki käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei tilikauden alussa ollut vielä loppunut, vaikka niiden hankintameno olisi jo kokonaan poistettu.

Käyttöomaisuus			
Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2001	629 169,01	135 350,00	764 519,01
Lisäykset	73 431,17	0,00	73 431,17
Vähennykset		0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2001	702 600,18	135 350,00	837 950,18
Kertyneet poistot 1.1.2001	156 787,81	13 782,72	170 570,53
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	145 828,54	30 011,52	175 840,06
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2001	302 616,35	43 794,24	346 410,59
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2001	399 983,83	91 555,76	491 539,59
Aineelliset hyödykkeet			
	Koneet ja laitteet	Kalusteet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2001	994 424,88	395 725,77	1 390 150,65
Lisäykset	171 480,19	161 723,34	333 203,53
Vähennykset			0,00
Hankintameno 31.12.2001	1 165 905,07	557 449,11	1 723 354,18
Kertyneet poistot 1.1.2001	276 677,35	119 075,22	395 752,57
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	264 652,48	87 142,48	351 794,96
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2001	541 329,83	206 217,70	747 547,53
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2001	624 575,24	351 231,41	975 806,65
Käyttöomaisuuden kirjanpitoarvo 31.12.2001 yhteensä			1 467 346,24

Liite 4: Arvonkorotukset

Vakuutusvalvontavirastossa ei ole tehty kansallis- ja käyttöomaisuuteen liittyviä arvonkorotuksia.

Liite 5: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä

Vakuutusvalvontavirasto ei ole myöntänyt lainoja.

Liite 6: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä, mk

Vakuutusvalvontavirasto ei ole myöntänyt valtion takauksia, valtion takuita tai ulkomaanrahamääräisiä vastuusitoumuksia.

Muut vastuusitoumukset	31.12.2001
Leasing-vastuut	
Kopiokoneet:	
* Tilikaudella 2002 maksettavat	68 120,00
* Myöhemmin maksettavat	79 174,00
Puhelinlaitteet:	
* Tilikaudella 2002 maksettavat	52 958,51
* Myöhemmin maksettavat	72 216,15
Leasing-vastuut yhteensä	272 468,66
Leasing-sopimukset ovat 4 - 5 vuoden sopimuksia, joihin ei sisälly lunastusehtoja.	

Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä velkoja, saamia tai muita sitoumuksia.

Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilajiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole osakkeita, osuuksia eikä muita osakkeisiin rinnastettavia arvopapereita.

Liite 9: Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole kansallisomaisuutta

Liite 10: Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla

Suoritteiden myynnistä saatavien tulojen kirjausten oikaisu ennen tilinpäätöstä liikekirjanpidossa ja talousarviokirjanpidossa

Talousarviokirjanpidon tili	Tulo-/ menolaji	Kirjauksen oikaisu ennen tilinpäätöstä liikekirjanpidossa ja TaKP:ssa
Tuloarviotilit		
12.33.05 Tulot	Tulot vakuutustarkastusmaksuista (303)	Suoriteperuste (valvonnasta johtuvat kustannukset) (Laki vakuutustarkastuksen kustantamisesta 479/ 1944)

Tuotannontekijäin hankinnasta aiheutuneiden menojen ja suoritteiden myynnistä saatavien tulojen kirjaamisperusteet talousarviokirjanpidossa siltä osin kuin ne eroavat liikekirjanpidon kirjaamisperusteesta (suoriteperuste)

Talousarviokirjanpidon tili	Tulo-/ menolaji	Kirjausperuste TaKP:ssa
12.33.05 Tulot	Loma-ajan palkat	Maksuperuste

Liite 11: Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista

Vakuutusvalvontavirasto ei siirrä määrärahoja, koska vakuutusvalvonnan kustannukset ja välttämättömät investointimenot katetaan lain vakuutustarkastuksen kustantamisesta (479/ 1944) nojalla valvottavilta kannettavilla maksuilla.

Liite 12: Talousarviossa myönnetyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuneet menot

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole myönnettyjä valtuuksia.

Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma, mk

1. Kulujäämä	-1 544 658,49
2. Kirjaukset, jotka ovat mukana kulujäämässä, mutta eivät talousarvion alijäämässä	
Tuotto-/kulutilikirjaukset, joita ei kirjata talousarviotulona tai -menona	506 052,38
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa talousarvioon kirjaamista odottavien erien tilille	0,00
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tilille	0,00
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	0,00
3. Kirjaukset, jotka eivät ole mukana kulujäämässä mutta ovat mukana talousarvion alijäämässä	
Tasetilikirjaukset, jotka kirjataan myös talousarviotulona tai -menona	-335 906,30
4. Laskelma yhteensä	-1 374 512,41
5. Talousarvion alijäämä	-1 374 512,41
6. Ero	0,00

Liite 14: Oman pääoman muutokset, mk

Vakuutusvalvontavirasto on perustettu 1.4.1999.

OMA PÄÄOMA	2001	2000
Valtion pääoma 1.1.1998		
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1.	-3 179 594,99	0,00
Tilinavaussiirto (Tilikauden tuotto-/kulujäämä)	-1 408 812,41	127 811,35
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	-538 687,92	-3 307 406,34
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12.	-5 127 095,32	-3 179 594,99
Pääoman siirrot 1.1.	-3 179 594,99	-3 307 406,34
Tilinavaussiirto	3 179 594,99	3 307 406,34
Siirrot valtion yleiseltä maksuliikemenotililtä	24 063 148,12	19 589 157,28
Siirrot valtion yleiselle maksuliiketulotilille	-20 507 154,01	-20 128 441,70
Siirrot lähetteen tililtä	-4 159 362,41	596,50
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot	-312 251,60	0,00
Pääoman siirrot 31.12.	-915 619,90	-538 687,92
Tilikauden tuotto-/kulujäämä 1.1.	1 408 812,41	127 811,35
Tilinavaussiirto	-1 408 812,41	-127 811,35
Tilikauden tuotto-/kulujäämän siirto taseeseen	-1 544 658,49	-1 408 812,41
Tilikauden tuotto-/kulujäämä 31.12.	-1 544 658,49	-1 408 812,41
Valtion pääoma yhteensä 31.12.	-7 587 373,71	-5 127 095,32

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole aloittavan taseen hyväksymisen jälkeen tuloina tai menoina kirjattuja omaisuus- ja velkaeriä.

Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole ollut talousarvion ulkopuolista rahoitusta.

Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 17: Taseeseen sisältyvät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole taseeseen sisältyviä tiliviraston hallinnoimia rahastoituja varoja, säätiöitä tai yhdistyksiä.

Liite 18: Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut

Vakuutusvalvontavirastolla ei ole arviomäärärahojen ylityksiä.

Liite 19: Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät mahdolliset liitteet

Työttömyyskassojen ja työttömyysvakuutusrahaston ja koulutus- ja ero-rahaston valvontatoiminta siirtyi 1.3.2001 alkaen Vakuutusvalvontavirastoon sosiaali- ja terveysministeriön työttömyysturvayksikön toiminnasta, jonka osalta alkuvuoden 1.1. - 28.2.2001 kustannukset on huomioitu Vakuutusvalvontaviraston toimintakertomuksessa työttömyysetuussuorien valvontatoiminnan kustannusvastaavuus- ja valvontamaksulaskelmassa v. 2001.

3.3 TILINPÄÄTÖKSEN LASKELMIEN TARKASTELU

3.3.1 Tuotto- ja kululaskelman tarkastelua

Valvontamaksujen laskutusylijäämä on tilivuoden 2001 tilinpäätöksessä yhteensä 6 162 043,26 mk, missä on lisäystä edellisen vuoden tilinpäätökseen 1,9 miljoonaa markkaa. Vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) nojalla laskutusylijäämä on kirjattu vuoden 2001 valvontamaksutulojen oikaisuna velaksi, tuloutettavaksi vuoden 2002 valvontamaksutuloina.

Valvontamaksujen osalta arvioitiin tilivuoden 2001 laskutukseen hyvitystä vuoden 2000 laskutusylijäämänä vajaat 3,4 miljoonaa markkaa, mikä vuoden 2000 tilinpäätöksessä toteutui vähän yli 0,8 miljoonaa markkaa suurempana. Lisäksi maksuperustelain mukaisista suoritteista kertyi maksuja vajaat 0,3 miljoonaa markkaa budjetoitua enemmän (0,3 miljoonaa markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna). Tuloja kertyi siten n. 1 miljoonaa markkaa budjetoitua enemmän. Saatavien poistot olivat yhteensä 38 035,33 markkaa.

Toiminnan kulujen lisäys edellisestä vuodesta oli yhteensä 4,3 miljoonaa markkaa (23,3 %), mikä on kokonaisuudessaan 1.3.2001 alkaen viraston toiminnaksi siirtyneen työttömyysetuussuorien toimeenpanon valvonnan osuutta. Virastolle syntyi kuluja myös VEL-perusteisen kuntoutuksen momentin 28.80.24 käyttönä 8 300 markkaa työterveyshuollon työkykyä ylläpitävässä toiminnassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö suoritti työttömyyskassojen valvontamaksujen kannon tammikuussa. Työttömyysetuussuorien toimeenpanon valvontayksikön siirtyessä Vakuutusvalvontavirastoon 1.3.2001 alkaen ministeriö siirsi valvontamaksutuloja virastolle n. 4,1 miljoonaa markkaa.

Tuotto- ja kululaskelman jäämä II toteutui 178 446,08 markkaa alijäämäisenä. Valvontamaksulaskutuksessa huomioidaan investointimenot (käyttöomaisuuden hankinnasta) rahoitettavaksi hankintavuonna, jolloin vastaavasti poistoja ei huomioida. Myöskään lomapalkkavelan muutosta ei huomioida, koska lomapalkat kirjataan maksuperusteisesti. Lomapalkkavelan vähennys oli yhteensä 21 582,64 markkaa.

Kulujäämä oli yhteensä 1 544 658,49 markkaa (edellisenä vuonna 1 408 812,41 markkaa).

3.3.2 Taseen tarkastelua

Valtion pääoman muutos oli vajaat -2,5 miljoonaa markkaa. Käyttöomaisuushankintoja (ATK-laitteet ja -ohjelmat sekä toimistokalusteet) tehtiin yhteensä 0,3 miljoonan markan arvosta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriöstä siirrettiin kalustoa n. 70 000 markan arvosta. Lyhytaikaiset velat sisältävät valvontamaksujen laskutusylijäämän n. 6,1 milj. markkaa. Siirtovelat sisältävät lomapalkkavelan, johon hallinnan siirtojen kautta siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriöstä vajaat 0,4 miljoonaa markkaa työttömyysetuuksien toimeenpanon valvonnan henkilöstön lomapalkkavelkaa.

3.3.3 Talousarvion toteutumalaskelman tarkastelua

Vakuutusvalvontaviraston toiminta on budjetoitu tulomomentille 12.33.05 Vakuutusvalvontaviraston tulot (nettobudjetoidut), jonka määräraha on 0 markkaa. Toteutuma oli talousarvion mukainen.

Talousarvion toteutuminen raportoitiin sosiaali- ja terveysministeriölle toukokuussa konsernin johtoryhmän ao. tilaisuudessa Aulangolla ja vuoden 2002 vakuutustarkastuksen valvontamaksuesityksen yhteydessä joulukuun aikana.

Talousarvion toteutumalaskelma, nettobudjetoidut talousarviotulot, mk

Talousarviotili	Määräraha tai tuloarvio		Käytettävissä	Käytetty, kertynyt tai peruutettu	Siirretty seuraavalle vuodelle	Vertailu talousarvioon
	Varainhoito-vuodelta	Edellisiltä vuosilta				
12.33.05 Vakuutusvalvontaviraston tulot (nettobudjetoidut)	0	0	0	0	0	0

Seuraavassa on erittely sisäisen budjetin toteutumisesta ja vertailu vuoden 2000 toteutumaan.

**Talousarvion toteutuma, tuloarviotilin 12.33.05 erittely
v. 2000 - 2001, mk**

	2 000	2001		Tilinpäätös- Talousarvio suurempi (+)/ pienempi (-)
	Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	
TULOARVIOTILIT/ Erittely				
12.33.05.1 Henkilöstömenot	12 136 042,68	19 353 000,00	15 472 101,24	-3 880 898,76
12.33.05.2 Muut menot	6 129 516,21	8 400 000,00	7 195 330,86	-1 204 669,14
12.33.05.3 Tulot	18 265 558,89	27 753 000,00	22 667 432,10	-5 085 567,90
12.33.05 Vakuutusvalvontaviraston tulot (nettobudj.)	0,00	0,00	0,00	0,00

3.3.4 Kustannusvastaavuuslaskelman tarkastelua

Kustannusvastaavuuslaskelmissa on vuoden 1999 osalta mukana alkuvuoden 1.1.-31.3.1999 toiminta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vakuutusosastolla sekä vuoden 2001 osalta työttömyysetuuksien toimeenpanon valvontatoiminta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä 1.1.-28.2.2001.

Vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain nojalla valvontamaksun tulee vastata toteutuneita talousarviovuoden kustannuksia. Edelleen valvontaryhmien valvontamaksuja määrättäessä vähennetään ao. valvontaryhmän laitoksilta perityt maksut maksuperustelain mukaisista suoritteista.

Toiminnan rahoitustavasta johtuen kustannusvastaavuuslaskelmassa huomioidaan käyttömajaisuushankinnat rahoitettavaksi hankintavuonna. Vastaavasti poistot ja laskennalliset korot huomioidaan vakuutustarkastuksen valvontamaksulaskelmassa vähennyksenä. Samoin lomapalkkavelan muutoksen vaikutus vähennetään, koska lomapalkat kirjataan maksuperusteisesti talousarviomenoksi.

Vakuutusvalvontaviraston tilivuoden kokonaiskustannukset olivat yhteensä vajaat 22,7 miljoonaa markkaa, mikä on 4,4 miljoonaa markkaa (24,1 %) enemmän kuin edellisenä vuonna, johtuen työttömyysetuuksien valvonnan siirtymisestä virastolle. Henkilöstökustannusten lisäys oli n. 3,3 miljoonaa markkaa (24,4 %), kun lomapalkkavelan muutosta ei huomioida. Palvelujen ostojen lisäys oli vajaat 0,9 miljoonaa markkaa (37,3 %) ja vuokrien lisäys n. 0,2 miljoonaa markkaa (8,5 %).

Työttömyysetuuksien valvonnan osuus viraston kustannuksista oli vajaat 4,3 miljoonaa markkaa. Toiminnan kustannukset alkuvuoden 1.1.-

28.2.2001 toiminnan osalta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä olivat vajaat 0,8 milj. markkaa.

Vuodelle 2001 kuuluvien valvontamaksutuottojen määrä oli tilinpäätöksessä n. 21,2 miljoonaa markkaa (93,5 % tuotoista). Valvontamaksujen määrä oli 4,1 miljoonaa markkaa (23,9 %) enemmän kuin edellisellä vuonna. Saatavien poistot valvontamaksuista olivat yhteensä 36 095 markkaa.

Maksuperustelaimen mukaisista suoritteista kertyi tuloja yhteensä vajaat 1,5 miljoonaa markkaa (6,5 % tuotoista), missä on edelliseen vuoteen nähden lisäystä 0,3 miljoonaa markkaa (27,1 %). Maksut olivat pientä osaa (49 000 mk) lukuun ottamatta julkisoikeudellisista suoritteista. Saatavien poistot maksuperustelaimen mukaisista tuotoista olivat yhteensä 1 940 markkaa.

Työajanraportoinnin ja kirjanpidon tietojen perusteella laskettuna maksuperustelaimen mukaisten suoritteiden tuotantokustannukset vastasivat suoritteista saatuja tuottoja. Kustannuslaskennassa henkilöstö- ja toimitilakustannukset kohdennettiin työajanraportoinnin työpanostietojen perusteella eri tehtäville ja valvottavaryhmille sekä henkilötyövuosille. Osuus yhteisistä kustannuksista laskettiin henkilötyövuotta kohti suhteutettujen kustannusten perusteella.

3.3.5 Vuoden 2001 vakuutustarkastuksen valvontamaksun tarkastelu valvottavaryhmittäin

Seuraavassa taulukossa on erittely vuoden 2001 valvontamaksujen maksuunpanosta ja laskutusyli jäämän tuloutuksesta valvottavaryhmittäin. Työttömyyskassojen osuus sisältää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön laskutuksen.

3.3.5.1 Valvontamaksujen maksuunpano ja laskutus- ylijäämän tuloutus v. 2001

Valvottavaryhmä	VALVONTAMAKSUIJEN MAKSUUNPANO , tmk				VALVONTA- MAKSUTULOT V. 2001 YHTEENSÄ, tmk
	Laskutus tammikuussa 2001			Tuloutettu laskutusylijäämä vuodelta 2000	
	Kiinteät maksut	Suhteell. maksut	Yhteensä		
1 Henkivakuutusyhtiöt	600	3 416	4 016	1 251	5 267
2 Vahinkovakuutusyhtiöt	1 360	3 990	5 350	668	6 018
3 Työeläkevakuutusyhtiöt	240	3 996	4 236	1 344	5 580
4 Eläkesäätiöt ja eläkekassat	544	1 712	2 256	472	2 728
5 Muut vakuutuskassat	640	183	823	106	929
6 Lailla perust. eläkelaitokset	80	267	347	23	370
6 a. Kunt. Eläkevak. + Valtion Eläkerah.	40	397	437	-36	401
7 Eläketurvakeskus	80	0	80		80
8 Vakuutusyhdistykset	468	532	1 000	329	1 329
9 Vakuutuksenvälittäjät	176	142	318	111	429
9 a. Työttömyyskassat (STM/ VVV)	880	3 499	4 379	564	4 943
9 b. Tyött.vak.rah. ja Koul.-ja erorah.	60	0	60		60
10 Muut valvottavat	20	28	48	-23	25
Valvottavaryhmät yhteensä	5 188	18 162	23 350	4 809	28 159

Seuraavassa taulukossa on erittely valvottavaryhmittäin kohdennetuista kustannuksista tilinpäätöksessä 31.12.2001.

3.3.5.2 Kustannusten kohdennus valvottavaryhmittäin tilinpäätöksessä 31.12.2001, tmk

Valvottavaryhmä	TILINPÄÄTÖS 31.12.2001 KUSTANNUSTEN KOHDENNUS , tmk 1)		
	Henkilöstö- kustannukset	Muut kustannukset	Kohdennetut kustannukset yhteensä
1 Henkivakuutusyhtiöt	2 165	1 675	3 840
2 Vahinkovakuutusyhtiöt	2 814	2 012	4 826
3 Työeläkevakuutusyhtiöt	1 991	2 234	4 225
4 Eläkesäätiöt ja eläkekassat	1 881	1 027	2 908
5 Muut vakuutuskassat	505	411	916
6 Lailla perust. eläkelaitokset	186	164	350
6 a. Kunt. Eläkevak. + Valtion Eläkerah.	295	104	399
7 Eläketurvakeskus	28	56	84
8 Vakuutusyhdistykset	568	438	1 006
9 Vakuutusvälittäjät	379	148	527
9 a. Työttömyyskassat (STM/ VVV)	2 477	1 782	4 259
9 b. Tyött.vak.rah. ja Koul.-ja erorah.	35	25	60
10 Muut valvottavat	44	24	68
Valvottavaryhmät yhteensä	13 367	10 100	23 467

1) Päätoimintojen henkilöstö- ja toimitilakustannukset kohdennetaan valvottavaryhmittäin työpanoksen jakautumisen suhteessa.

(Toimitilakustannukset: 20 m²/ henkilötyövuosi.)

Muiden kustannusten kohdennus:

½ henkilötyövuosien suhteessa, ½ valvottavaryhmien tilinpäätösten 1999 vakuutusmaksutulon s

(lailla per. eläkelaitokset: huomioidaan ½ vak.maksutulosta)

Kertynyt laskutusylijäämä 31.12.2001 on yhteensä 6 162 043,26 markkaa, mikä siirretään vuoden 2002 tuloksi. Seuraavassa on erittely laskutusylijäämästä valvottavaryhmittäin.

3.3.5.3 Laskutusylijäämä 31.12.2001 valvottavaryhmittäin, tmk

Valvottavaryhmä	VALVONTA-MAKSU-LASKUTUS yhteensä tmk	Vähennetään:		LASKUTUSYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ		
		Kohdennetut kustannukset yhteensä tmk	Maksuper.-lain muk. maksutulot tmk	Tilinpäätös 2 001 tmk	Valvontamaksulaskutuksessa v. 2002 käytetty arvio tmk	Vertailu: Tilinpäätös v. 2001 suurempi (+)/ pienempi (-) kuin arvio, tmk
1 Henkivakuutusyhtiöt	5 267	3 840	54	1 481	1 256	225
2 Vahinkovakuutusyhtiöt	6 018	4 826	244	1 436	1 116	320
3 Työeläkevakuutusyhtiöt	5 580	4 225	40	1 395	1 123	272
4 Eläkesäätiöt ja eläkekassat	2 728	2 908	426	246	108	138
5 Muut vakuutuskassat	929	916	176	189	109	80
6 Lailla perust. eläkelaitokset	370	350	9	30	13	16
6 a. Kunt. Eläkevak. + Valtion Eläkerah.	401	399	0	2	-21	23
7 Eläketurvakeskus	80	84	4	0	0	0
8 Vakuutusyhdistykset	1 329	1 006	282	605	554	52
9 Vakuutusensvälittäjät	429	527	123	25	24	1
9 a. Työttömyyskassat (STM/ VVV)	4 943	4 259	105	789	626	163
9 b. Tyött.vak.rah. ja Koul.-ja erorah.	60	60	0	0	0	0
10 Muut valvottavat	25	68	6	-37	-37	0
Valvottavaryhmät yhteensä	28 159	23 467	1 470	6 162	4 872	1 290

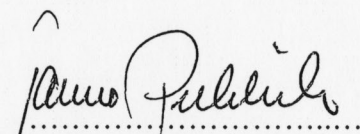
4 SISÄINEN VALVONTA

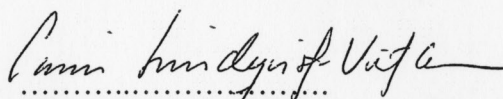
Toiminnan ja taloudenhoidon valvontaa varten jatkuvasti ylläpidettävää käsikirjaohjeistoa täydennettiin. Hallinto-osasto on suorittanut sisäistä tarkkailua asiakirjojen ja tositteiden käsittelyn sekä maksuliikkeen käsittelyn yhteydessä.

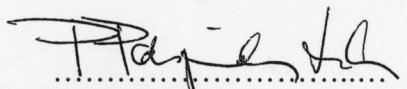
5 ALLEKIRJOITUKSET

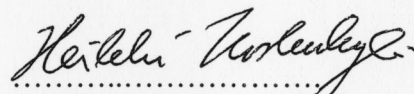
Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 18. maaliskuuta 2002

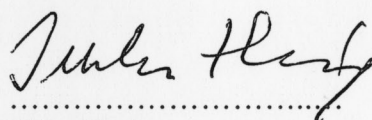
Johtokunta

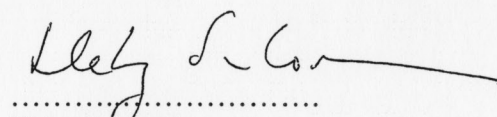

.....
Tarmo Pukkila

.....
Carin Lindqvist-Virtanen

.....
Pirkko Pohjoisaho-Aarti

.....
Heikki Koskenkylä

.....
Ilkka Harju

.....
Hely Salomaa